

Theodori Rodenburgi Hoecx en Cabeljaws oft hartogh Karel den Stouten, en Bataviana

<https://hdl.handle.net/1874/35651>

BM

IV. B. 57

De tyd en heeft noyt weghgenomen

So blinkt hun deugt voor iedereen.

Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

THEODORI RODENBURGI
 HOECX ^{en} CABELIAVVS
 OFT
 HARTOCH KAREL DEN STOUTEN,
 EN
 BATAVIANA.

AMSTELREDAM.

Ghedrukt by Iacob Aertsz. Colom, Boeck-verkooper op 't Water
 inde Opperighe Colom, 1628.

SONNET.

HA! glorieuse Heldt; in stael gheheugh sal blyven
 V naem, die *Famaes* galmte door de wolcken dringt
 Midts in *Poëtische* soete *Vaerssen* ghy ons singht,
 Hoe dat de eerbare deugde, 't voorbeeldt aller wijven,
Bataviaen niet baten mocht haer ernstich strijven
 Na kuyf heyts suyvre kranfle, mits haer *Vreed'rijc* dwingt
 Tot sijn baldaed'ge graegt: op d'aerdens omring klinkt
 Gheen Nickerlicker doente, wreed'lick van bedryven;
 Maer nae den *stouten Hertoch* weer in *Zeelandt* komt,
 Doet met rechtvaerd'ge straf hy sijn *Stadthouder* boeten
 't Schrick'lick geweldt daer 't hart van trilt, mits hy verftomt
 Valt, om genaed' van *Balt'zars* moort, aen *Karels* voeten
 Gheen *Rymer* oyt soo snel als *ROO'NBURG* vloeyen kon,
 Dies noemt de menicht' u der *Dicht'ren PARAGON*,

C. I. VINCKEL.

SONNET.

SOo yemandt heeft ghesmaect het Heylich nat der *Goden*
 Waer door in furie welt de Gheest vant eel ghemoet,
 Die ooght met onderscheyt oft dees niet heeft de vloed
 Vast in sijn borst beschanft, waer op hem quamen noden
Goddinnen driemaal drie, door raed' en door gheboden
Apollon en *Minerv* als h'uyt verfaemde bloedt
 Beweenden open lucht voor 't eere dier onsoet:
Iae want hy inde *Crebb'* (midts 't hartjen hadt ghesoden
 Door weerlied') stack met kund' sijn poesse handtjens uyt
 Tot hem geen water vloed' ghestreken door de fluyt
 Of *Bosschen*. Dees niet waert sijn *Ebrons* nat te smaken,
 Duskomt *Velt-Nimphjes* komt, sijn lof speelt door u luyt
 Komt *Harderkens* vant *Vee* met *Chim-op*, en groen cruyt
 Soeck t brayn-rijck *Backeneel* met *Ennio* te vermaken,

N. Fontanus M.D.

Inhoudt deses Treurspels.

NAer't vertreck van Hertoch Karel den stonten, is de Heere Stadthouder Frederick door minne vyer op seker Burghers vrouwe *Bataviana* ontfteken, wien hy door smekende ghebeden niet konnende bewegen, heeft (door boos ingeven) haer Man *Balthazar* onrecht beschuldicht vande partyenschappen der *Hoexen* en *Cabeljansen*, (welcke doe ter tijdt in swangh waren) en daer over in hechtenis genomen, haer doende verstaē d'Eer nu te moēt ē sijne lusten overgeven, of te boeten met de doodt haers mans, sijn verbysterde sinnē. Sy een stadige liefster hares eere, heeft hem so stichtelijc. als dapper gheweygert: De onbesuyfde aenlegger siende gheen kans hier voor hem te wesen heeft *Bataviana* nu verflaenwt, (door het ter herte trecken van haer ongheval) met een furieuse graeghte geweldelick verkracht, ende belooft haer Man weder te gheven; die hy ondertusschen (om sijne lusten verder te voldoen met hare jeught) heeft inde ghevanghenis buyten weten van andere Kaden doen ombrenghen. *Bataviana* de Vry-brief den ghevanghens-Hoeder tonende, heeft in plaetse van 't levend' beeldt met blymoedige tydingh te vervrolicken den ontschuldighen *Balthazar* in een dootkist onthooft ghevonden, waer over sy als ontsint versucht jammerlick om wrake, twee Neven haer dus verbaeft, als mede verandert van ghelaet siende, raden haer de komste van den rechtvaerdighen Hartoch met leed-draghende gedult ondertusschen te gemoet te sien: hem 't selfde te ontdekken om so tot haer wraeck door 't recht te comen: 't ghemoet in sie'nde oploop ontfekende wort verkoelt, sy beweēt met haer onnosse weesen haer ontschuldighe *Balthazars* doodt: boyeelt Godt de saeck, die yder loon na wercken is ghevende.

SONNET.

Of schoon de Haed' en Nijd' met last' ren en met tieren;
 Wt braeckt hun boos vergift, en willen met ghewelt;
 Bemorfen uwe roem, die top hoogh is ghestelt
 In d' Hersenen meest van manhafte BATAVIENEN;
 In spijt van die 't benijdt, u FAEM sal altijd swieren
 Op vlercken vant gherucht int wijde werelts veldt:
 Ha! ROEM van AMSTERDAM; ô overbrave HELDT,
 V Hoofd verdient bekrans't te zijn met LAUWERIENEN,
 Om dat ghy doet het gun dat niemandt doen en kan:
 V segh ick RIDDER; die vijf Koninghen sprackt an:
 En yder in sijn Tael, tot al de wer' lts verwond' ren:
 Vaert wel hâ waerde Heer; ick wensch u soo veel vreught
 Als selven ghy begeert, of selven wenschen meught,
 Laet d' achterklappers vry met lasteringhe don' dren.

L. E. S. Armoedt baert droefheydt.

Namen der Spelende Personagien.

Hertoch Karel den slouten.

Heer Vrederijck Stadt-houder.

d'Heer van Gruytsen.

d'Heer van Rassingam.

d'Heer van Beveren.

Heer Adolf van kleef.

Pagie.

4. Hellebardiers.

Balthazar

Bataviana

} Man en Vrouw.

2. Soonjens van haer.

Godefroy.

Eduwardt.

} haer Neven.

Droeve-Vertrooster, ofte Priester.

Ghevanghens-Hoeder.

Scherp-Rechter.

Het Tonneel is Middelburgh.

HERTOCH KARELS de STOVTEN

Bataviana-Treur-Spel,

EERSTE DEEL.

Eerste Bedrijff,

Hertoch Karel, Heer

Adolff van Kleef, d'Heer van Gruythuyfen,
d'Heer van Rasfingen, d'Heer van Beveren,
d'Heer Vreederijck.

Mijn Vader Hertoch Philips den Goeden / die
my liet
De Nederlanden tot mijn Erfdeel / en 't gebiedt
Van Belgicaes ghewest / wiens Glorieuze Dame
d'Omring des Werlts begalmt / met ghelau-
rierde Fame :

karel

De By-naem die hy had van Hertoch Philips de Goede,
Weet ghy waer die upt rees ?

Wt d'Edelheyt zijns ghemoede.

kleef,
karel.

Van Eelder gheniet / men noyt en heeft ghehoort /
Hoe-wel zijn Vader Hertoch Jan / weed was vermoort /
Dooz Hertoch van Orleans te Montereau verradich /
En wel verroozsaecht was te wesen niet ghenadich /
Maer zijn Heer Daders doot te waken na zijn macht /
't siegh na zijn macht / vermits hy proef deed van zijn cracht /
Ja swichten deed hy Vranckrijck / en zijn Spaet beveren /
Heeft hy den Contreck selvs Persoonlick sich begeben /
En d'Gozelagh gheslist / dooz dwangh van zijn geweld /
Ja sich ten overblact / als Middelaer ghestelt

Hoeex en Cabeljaus

Wyl Eng'helandt/en Branchryck/om de Croone streven/
 En heeft doozvloock belepdt/het stuck soo strickt gedreven/
 Dat Henderick de vijfde Catharina nam/
 In recht/die Ehtelick van fessen Charles quam/
 Met doozwaerd dat sy foud de Branchrycke Croone erven/
 Want dooz de Dolphijn/most zyn rechte erf deel erven :
 Twelck was nijn Daders Wit/waer hy na heeft ghedoeft/
 Vermits het Princens Hert 'berstorte bloet ghevoelt/
 En 'tDinw'lyck zynd volbracht/voort Ceelden t' saem ten lesten
 Een Zone die sy naenden Henderick den fecten
 Van Eng'land Koningh/na sy waren oberleer/
 Dooz krachte en verhandt/vande dooz sepde reer
 Des Hertocher Douwarp/erfden van ghelijcke
 Na Coningh Carels doot de kroon van 'tBranchise Rijcke/
 Doe wel de Dolphijn zich den sewenden Charles schreeff
 Die met ghewelt oock nae de kroon en Ehtel streeff :
 Doch midler tijt in Eng'land rezen veel oproeren/
 Om wien de kroon en Ehtel van het Rijck foud voeren/
 Als Foxich en Lancaster/Vit en Rode Roos/
 waer dooz Eng'lant 'tbeheersich van Branchryck gans gloos:
 En mits dat dese Hupfen bannich langhe mozen/
 Is Hertoch Philips gans vrend van Eng'landt ghewordt/
 En nreft vermits G'rester in beheersching sat/
 De Koninghs Doon die Bruidw Jacoha Eht'lyck had/
 Therrout de Dochter van/de Graef van Henegouwe/
 Van Hollandt/Zeelandt/Drie flant/die nochtans in trouwe
 Ghe-echt was met den Hertoch Jan van Brabant lepdt/
 Oock Dreef en Richt van Hertoch Philips doch so belepdt/
 Van naderhandt Gloester/mits de Ehtens Vanden/
 Aentasten Henegouwe/en Hollant : om de Landen
 Als Erfdeel zijnes Vrens/te trecken in zyn handt/
 Waer teghen Hertoch Philips/hem dede wederstandt.
 Vermits Jacoha sonder Nae-zaet niet cost erven/
 De Landen aen den Herroch Philips doen mosten sterben/
 Dees dozhack heeft hy boozheradich wel bedocht/
 En mits de Paus seer ernstich naer vree-makingh socht/
 Met al den Raed van Basel willende verschoonen/
 Den Dolphijns Moort en d'Hertoch reckelijck zich sou toonen
 Zyns Daders Doodt vermits de Jucht was onbedocht/
 En g'lyck de Wyshyept/beel met Hertoch Philips vermocht/
 Na festien Jaeren Oozloch 'twelck hem had verdroten
 Was int Jaer veertien hondert vijf en dertich besloten
 De Vrede dooz vreds' Liefde/en gheenzins wt noot/
 Want hebben mocht ghewrohen zyn Heer Daders doot/
 Dus tresten sy de brede zijnde 'tOozloch moede/
 Dits d'oorfaet zyns hy naems van Hertoch Philips de Goede.
Ghena

Oft H.K.den stouten, **BATAVIANA.**

Ghenad'ghe Heer hier dient oock hy te zyn verclaert/
 Om toonen naecte proeff zyns goedertieren aert/
 En 'theughelijck ghedachte zyns glorys proeff noch nader/
 Te komen dat hy d' Hertoch van Orleans zyn Vader/
 Die vyff-en-twintich Jaer'n ghevanghen had gheleest/
 In Eng'landt met twee hondert duysent kronen heeft
 Verlost/en om te toonen zyn Goedheyt te rechte/
 Gaff hem Maria zyne Suster noch ten Echte:
 Hier bluffen al de Haets en Wreack-Lysts-blamme ras/
 Zoo dat hy dubbel waerdich Goede hy naem was.

Beveren

Wat gloop can een Pyns ter Wereldt meer hetrachten
 Als dat zyn Deuchd hem blijven doet in Stael ghedachten t
 d'Onsterfelijcke Fame immer hualdt en leest/
 Hoe wel d'ontwaerde Aerdt het waerde Lichaem heeft/
 't'Is Belgica die Vooght/ya gheen Landt heurs gheijcke/
 Waer is't gheweest/waer ist/waer isser Coninck-rycke/
 Oft Keyser-Rijck dat soo gheluckich is gheweest:
 Waer is de Leser die Historien door-leest/
 En daden overwicht van Pynen deser aerde/
 Gheen isser Belgica, die eben-aert u waerde/
 Ghy zyt de Diadeem ghy zyt de Paragon,
 Dermits men was ghelyc/in 's Werelds kreps niet von:
 In Manhaft en in Deugdt/tyt Oost/West/Doorden/Zupden/
 Popt hondren Clocker/Wijser/Stouter/uyper Lypden/
 Wat gloopn dees Dolck' ren door hun Manhaft wan/
 Dat heeft ghebleken hy Godefroy de Boillion:
 En door de daden die sy toonden de Romeynen,
 De woeste Turcken/en de moed'ghe Sarazeynen/
 Jerusalemse Con'nghen kunnen twyghen meedt/
 Hoe Boud'wija Constantinopelen buyghen deed.
 B Belgica die Tittel moet ghegheven wesen/
 Dat d'uwten moetmen eeren/en ontzichtelijck bresen/
 De Oude spreuck de aert uws eyghen wesen wpt/
 De Vraucken streen om vryheyt, d'Hoochduyfen om buyt:
 De Bataviens om d'Eer; dees spreuck de waerheyt tresten/
 Want sonder reden niet de spreuc uw' waerd' verhesten.

Gruyt.

Begint van Bato af en merct op hun belept/
 Ghy sult bebinden dat de spreuck de waerheyt zept:
 Manhafter en ghetroower Dolck' ren nopt men vromer/
 Poch met meer pver eynden wat sy opt begonnen.
 De Roomsche Keyfers wpt de minste van hulien/
 Hun Lijfswaerders kosen g'lyck wy heen noch zien.
 D'hoocheyts Vader zyne hoocheyt Philips den Goeds/
 Zoo Wijs in voerbaed/zoo goedertier en broede/
 Laurierden d'Onderdanen door zyn Deuchds verkie/
 Mits hy oprechten d'Over eerst vant Gulden Dries:

Rassim.

Hoeex en Cabeljaus

- In't Jaere als men veertien hondert dertich schreuen/
 En al zijn Wetten zijn in Stael ghedacht ghebleuen/
 Ja ay zijn wijse Wetten werdt soo veel vertrouwt/
 Dat t'keiser-rijck en Spangien die striekt onderhout.
- Vrederyc. En nits zijn daden sal hy in gheheughen bliuen/
 Die griffe tijdt doock nimmer wpt ghedacht sal wijuen/
 Soo strijbaer was zijn Hert/soo brallend' was zijn Faem
 Dat Grooten Mahomet verscrieten vooz zijn naem
 Ja Dausen/keisers/Con'ngghen moste vooz hem bingghen
 Waer van d' Historien opt breetste van ghetingghen
 En dat uw' hoach-heyt is uw' Heer vader ghelijck
 Laet tingghen zulks de Switser en het Franckse-rijck
 Lotringghen en d' Hooghduytzen nits uw' stoute strijden
- Karel. Den Vemel gunstich was doch duurende de tijden
 Van mijn beheersching heb ick waerlijck t'Land gheschadt /
- Kleef Vermits de oorsaeck die uw' hocheyt daer toe hadt/
 Gheduylich Oorloch moet nootsaeck'lijck schattingh draeghet
 En uw' gheneente kan die schattingh niet mishagghen
 Nits dat uw' hocheyt heeft vermeerbert uwe staet
- Karel En nu ick brede heb is t'reden dat ick laet
 Vermindere t' bezwaer en Schattingh doe verlichten
- bevesca Uw' hocheyt hebben moet een verder in-gezichte/
 De Schattingh die ghy deedt doen ghy in Oorloch waert
 Die moet nu zijn gheacht heel van een ander aert.
 De Gelden die int Oorloch seer nootsaeck'lijck waeren
 Die salmen nu niet voozdacht wijselijck bewaren/
 Op abonteur uw' Hocheyt weer in krijch verblij
 Vernits het Oorloch volcht de brede op de hiel :
 „ Want ghy lichen t'Oorloch moet de brede teelster achtern
 „ Soo moetmen wpt de brede t'Oorloch weer verwachten/
 „ Nits d' eene d' ander haert / dus moet dat zijn gheseyt
 „ Datt Oorloch inde breed' en breed' int Oorloch leyt/
 Zoo dat uw' hocheyt vande Schattingh niet moet scepden /
 Maer uw' gheneente met een wijser middel leyden
 Verlanghende den tijt.
- Karel Die Raed en is niet quaet/
 Maer dees oproerte die ick vinde inden staet
 Van Hoeex en Cabeljaus doet my het quaetste wesen.
- Gruyt. Heer wpt de Schattingh is de oproert niet gheresen /
 De Schattingh quelt hun niet
- Karel Gruyspensen wat zout zijn /
- Gruyt. Uw' hocheyt sal mijn Oordeel achtern inde schijn
 Gaetsch weembt /
- Karel Ick bid u / weect vrymoedich uw' gheboelen/
 De oorsaeck dat uw' Satavieren smitsich woden
 En schijnt my niet so vrent ghelijck het wert gheacht /

oft H. K. den stouten , BATAVIANA.

Dees krijchliche Helden zijn in't Oorloch ongheslacht
 Nae d' oeffeningh vant Oorloch ghyraech ghelych sp lustar
 De Derfens dochticheyt en strecken tot geen rusten
 d' Wand' gaudne srijtharheyt eens lissend' door: de tijt
 De onghewoont haert nu een Gheesteliche strijt/
 Vermits de Batavieren woelend' zijn van Zinnen
 Het eene werck gheepndt moet tander wel beginnen :
 De Werckelijchheyt huns Zielens aenghebozen aert
 Het eene niet verlaet oft' ander weer aenbaert
 Verwonder daerom niet dat nu men ziet verander
 Gemeene brede doet hun twisten met malkander,
 Op dese twist wert door hun selben niet gheboedt
 Hoe dat ?

Vermits het is uw' Opand die het doet/
 Kenhetst de Hertten van uw' tronwe Onderbanen/
 Om door die middel een bequame werck te haenen
 En loofelijck te dvinghen in uw' hoochheyt Landt/
 Want so van Zeventien ont slippen u een Bandt
 De strengel waer ontflost ja vermen' troude waeren/
 Dus Prinse tracht door wijsheyt die te houden tsaemen.

De eenfaemheyt maect macht/Oreenzaemheyt heest cracht
 Ghelijck wy opt bevonden/Dus Prins voorzichtig zyt/
 Op dat door een de tijt/Gheen Zeventien ontbonden

Hout nu het Ooght int Zeyl. Maect zelfs uw Land niet vepl rasko,
 Pa uwen viands haercken/Die u ber eydt sen Zaus

Doort Hoecx en Cabeliaus, Om u uw' Bruyt t'ontschaecken.
 Stelt u nu in verweer//Coont dat ghy Prins en heet

En Souberijn wilt wesen/Coont n. nu straf en goed' Vrede.
 Op dat een yder moet/W lieben en oock vreesen

De strafheyt Prins ghewis//So nat als goedheyt is Gruyt.
 Die rechte maect kan houwen/Die mate nu betaont

De quaden straflijck loont/Met goedheyt acude trouwen.
 Door al behoort de Prins de goetheyt te verkiefen

Om door de strafheyt niet de liefde te verliefen. karel
 Zijns onderdaenen.

Heer de strafheyt vaeck is goedt Gruyt.
 Ja dat die soo veel voordeel ghelijck de goedheyt doet

Gheeft in uw' oordeel wie van bepde nutst kan wesen/ karel.
 De onderdaenens liefd/of dat sp hun Prins vreesen ?

De liefde achtbaer is ghelijck uw hoochheyt meet Gruyt.
 Ick vrach welck Prins is best/die goedelijc is of wreedt ? karel

Pa goedertier' nhepts Faem behoort de Prins te trachten Gruyt.
 Maer door' misfijnck van die voorzichtig zict te wachten Gruyt.
 Uw' hoochheyt weet dat Cesar was seer wreed' gheacht
 Dachtans zyn wreedheyt heeft de rust int Rijk ghebracht.
 Maer ower dat den Prins die Fame niet moet schromen

Hoeck en Cabellauwvs

Om in's Ghemeents ontzich en g'hoorfaemheyt te komen/
 Want soo hy int beginsel straf is inde schijn/
 En sommig he voerbeden zynes wreedthepts zyn/
 In straffe: straf van't mis-bruyck datter was bedeyen/
 Dit kan de Prince gantsch gheen quade Fame gheuen
 Maer meerder doen gheacht te zyn/door straffe Wet/
 Waer door Opzoerte en Rebelheyt is belet/
 Tot all' ghemeene rust/en hout de boose onder/
 De wreede straffen/die gheraecken in't besonder/
 Woerwil' ghen zyns Ghemeents/sag dat den wysen Prince
 Die Dreed' en Rust he-pwert nae's Gemeentens wins/
 Kan qualick schulden strafheyt/mits dat alle Staten
 De onrust en opzoer te licht in-dynghen laten/
 Waer ober dat Virall door Dido sent seer wel/
 Dees Daersen die ick oock mijn Prince te nozen stel :
*Res dura & regni novitas me talia cogunt
 Moliri & lato fines custode tueri.*

Hoewel de Prince behoort voorzichtig steds te wesen/
 En datmen sonder oorsaeck voor zyn Naem niet vreesen/
 Maer matich en veradich na toechal's tyds staet/
 Om door de straffe wreedthept niet te zyn gheschaet/
 Nach dat zyn goetheyt het ontzich niet doet verliesen/
 Dus ist noch trausbaer welck van beyd' men sal verkieesen/
 Cis sonder twijffel best die dese beyde heeft/
 Waer vindtmen Prince die soo vroedigh heeft geleest/
 Die beyd' die evenaerden ? qualick soo ick meene
 Maer soo de Prince moet verkieesen van twee eene
 Door goeighheyt ghelieft/of nirs de straff ontzien
 Soo acht ick (Prince) dat de reden ons ghebien/
 Deel nutter is de Prince die Fame heeft van wrede/
 Als al te goedertieren.

Karel
Gruyt.

Lieve door wat reden ?

Dondanckbaerheyt die heerseht in Menschen hoben maect
 Beveynstheyt/trots/en eer sucht/lust na hooghen staet/
 Jae sonder meenen sullen sy hun dienst aanbieden
 Maer alst den noot vereyscht/helaes ! hun Prince af-blieden/
 Omkeerende de Kap. Vermies' t'beveynsthe hert /
 Dus die op zyn Ghemeent hertrout bedrogghen wert/
 De Onderdanens liefde nimmer is so vaste/
 Off eyghen vos-deel breecht de liefde wel in't laste/
 Maer waer vrees is voor straf dat doet de Prince ontzien/
 En oorsaeck datter minder valscheyt sal gheschien/
 Doch noobich moet een Prince in alles houden mate/
 Want hy gheen liefde/dat zyn Ghemeent hem oock niet hate/
 Doch moet hy een van twee/sa acht ick albermeest
 Niet door goetheyt ghelieft/maer door strafheyt ghebreesst.

En

oft H. K. den stouten, BATAVIANA.

En so uw hoocheyt op myn segghen recht wil mercken
 Soo sult ghy door de vrees de kracht uws staets verstercken
 Het Hoecx en Cabelhaus ontroeren nu u staet
 Maer soo u hoocheyt dese stricktlyck straffen laet/
 t' sal slawen doen hun zottheyt door de strafhepts vrede
 Soo dat de vrede straf/ u Landen stelt in vrede
 t' Moet alles dwicken hoorz Souvreniteyts gewelt/
 Dus is de strafhept/die u Landt in ruste stelt/
 de goedertierenheydt die geeft te langhe teug'len
 Leeft radich Prins/laet wreetheyt corten moedwils vleg'len
 Door zy te hooghe steg'zen/want als t'is te spaed
 Beklaechtmen wel t'verschyn maer vruchtloos is de raed.

Gruphusen seyt seer wel maer myne Onderdanen
 zyn vrye Volck'zen/en dees stoute Belgianen
 Syn onghewoon de strafhept dus een soete Lyn
 Is raetsaem dat ick treck/nidts zy goedadich zyn
 Doorbeelden mijns Doorsaten strecken my tot leere
 Genaed'ge Doyst betoont dan dat ghy zyt hun Heere
 Laet u wil zyn een Wet

Karel

De Wet hi staet in reen/
 t'Is waer dat ick hun Heer en Prince ben alleen
 Maer weet ghy waer het Ampt des Prins in is geleghen
 Dat zyn Liefd' en de Liefde zyns Gemeente weghen
 Recht ebenaerdich en in Liefde heyd vereen/
 Gemeente maecht den Prins de Prins maecht geen Gemeent/
 Doch Heeren d'oorfaeck dat wij tsaem hier zyn gekomen
 Ist dat ick na gewoont van Oiters heb voorgenomen
 Pa Gelderland te gaa/en ander Landen meer/
 Dus nodich ist/ick iemant laete in beheer

Raf.
Karel

Om g'lyck Stadthouder hier te heerschen in mijn name
 Dies ick u oordeel epsch wie dat ghy acht bequame
 De kiesingh in u Hoocheyts keur alleer bestaet
 Genaed'ge Heer zeer qualypck nu den tyd toekaet
 Dws Hoocheyts afzyn/best waert nu de Keys te staecten
 Mits Hoecx en Cabelhaus ons veel oproerten maken
 Het wesentlick ont sich huns Prins de moedwil stut
 Soo dat u Hoocheyts by-zyn het verraed beschut/
 En moog'lyck zal men in mijn af-zyn kest ontdekken

Kleef
Vredelike

Wiens neyging tot het Hoecx en Cabelhaus meest strecken
 Heer Fred' rick na mijn oordeel zyt ghy seer bequaem
 Om in myn af-syn hier te Heerschen in myn naem
 Mits gy erbaren zyt en strickt op'sicht sult houden
 En dat ick my op u getrouweyht mach vertrouwen
 Want ghy de topsen van myn Landen recht verstaet/
 Doch reden ist dat ick het stelle aen myn staet/
 Wat secht ghy Heeren syt ghy hier toe oock ghenegen ?

Karel

Prins

Hoeck en Cabcljans

- Bever.** **Mijns** Gozdeels Heer/en kan men hier niet hebben teghen
Kleef **Der**midts d' Heer Frederijck voor dese plaats best voecht
Gruyt. **Mijns** Gozdeels kan hier niemant wesen in misnoecste
Raff. **Dant** pder een die weet dat hy dees plaats is waerdich
Karel **Wat** seyt d' Heer Frederijck ?
Vrede. **Mijn** wille Heer is waerdich
Karel **Te** buygen onder t' geen u hoocheyt zal gebien/
Vrede. **Ghe**bieden sult ghy over dese Zeenwse lien/
Karel **Stad**thouder ich u maeck/het Landt sult ghy beheeren
Vrede. **Wat** dat ich wederomme van mijn Reys sal keeren
Karel **Da** u ghebieden Heer ich plichtlyck waerdich ben/
Vrede. **Hoe** wel ich tot de Plaets mij selfs onwaerdich ken.
Karel **Het** is genoeg dat ich u waerdich daer toe achte
Vrede. **Der**mits dat ich getrouwe dienst van u herwachte/
Karel **En** van u trouwe quyttingh ich my zeker hou/
Vrede. **Stad**thouder ich u maeck : Dus doet de Eedt uns Trou
Karel **Da** Wetelyck ghebruyck/ in t' hy zyn van mijn Raden
Vrede. **Swe**ert my getrouwicheyt in alle uwe daden/
Karel **Soo** helpe u Godt.
Vrede. **Mijn** Dins en genaed'ge Heer/
Karel **Ghe**trouwe Plicht ich voor den Hemel aen u sweer.
Vrede. **Den** Hemel zij u stuer/ mi Heeren ich begeere
Karel **Dat** ghy hem als Stadthouder sult ontsien en eeren
Vrede. **G'ly**ck of ick t' selven waer/
Karel **T' is** reden sulcx gheschiet
Vrede. **En** dat men hem gelijck u hoocheyt oock ontsiet
Karel **Soo** is myn wille oock tot dat ich keere weder
Vrede. **Op** gaen op dat ich met hem spreek van alles breeder.

TVVEEDE BEDRYF.

BATAVIANA.

- A** **O** **W**ispeltuer'ge Weerelt valsch arghe Feere
Hoe schakelt ghy u Slaven aen u Michers Heer :
Hoe traerelueert ghy met u wulpsse geyle Narren
Hoe hunt ghy dees los hoosden in u Net verwarren/
En teug'len na u lust die die u Lievers zyn
Betoverende t' gef'icht door u vernomde seghen
Door u verbloecte Lust door u verwoeste wilsen
Benarrende de Zielen mis leydende de willen/
Ghelijck ghy Freed'lyck sult die na myn Gere tracht
Den Hemel weet dat nimmer ick in myn gbedacht

oft H. K. den stouten , BATAVIANA.

„ Liet bringhen graeghte om mijn Echte Bed t'onteerem
 „ Bataviana/Hemel/nimmer zal schoffeeren
 „ De supberheyt mijns Staets/het heyl'ghe Echte Bed
 „ Maer Hemel/door ghenade volghen uwe Wet/
 „ Dus Frederick ghesmeek ick gunne geen verhooringh
 „ Ootmoedich lud ick heer/leyt mijn in gheen bekooringh/
 „ Laet Dreesch-lust u bleep u mijn hert betweghen niet
 „ Laet afterdocht mijn wille houden in't ghebied/
 „ O Frederick hoe wulps laet ghy u lusten neeghen
 „ Ja eyghenen ghy wilt'gunt is eens ander eygen/
 „ Hoe loos de Dieker is ! hoe arch in zijn belept
 „ Dat hy u port dat ghy een anders Echten vleit
 „ Ghenoeghe de schalckert niet dat hij u heeft ghebonden
 „ Ken't Diekerlycke Truck van schrikelycke Sonden/
 „ Waer om dat u bedyft noch booser wesen sou
 „ Ken-terecht u om te haken na eens anders Drou
 „ Eens anders lieve Lief ; o Maamen hoe baldadich
 „ Ghy in u lusten zyt en nimmermeer versadich
 „ Van geple ontuiche gail/die woestich in u speelt
 „ Ja minder acht ghy repghen als het gunt ghij steelt:
 „ t'Ghestolen haecht u best/het eyghen wert verstooren
 „ Alleen om uwe sonden meerder te vergrooten.
 „ O Dred'ryck waent ghy dat Batavianas wil
 „ Dereent sal werden met u wulpsse minne gail
 „ V selven ghy bedrieght heur sullie te vertrouwen
 „ Bataviana sal heur Echte supber houwen
 „ De slechttheyt van myn Staet in eerlychheyt ick acht
 „ Veel eelder als dat ick oneerelyck in Dacht
 „ In Drael in overbloedt en weelde mochte leven
 „ De Pomp verdwynt maer d'Eere sal mij niet hogheven
 „ O ! Eere/heyl'ghe Eer ! rust-houtster van't Ghemoedt
 „ Dercierster van de Ziel/ghy die in overbloet
 „ d'Onstorfelycke Ziel/het heylste kint toevoeghen
 „ Mits ghy in slechste nootdrift rijkelijckst kint ghenoeghen/
 „ Dijn Gheestelycke Schat/dijn heymelyck tieract
 „ Het Weereld'ge ghepronck in all's te hoven gaet/
 „ Afsteeren kint ghy die/die na u heylheyt heng'len
 „ Mits u behoeders zyn de Cherelycke Eng'len.
 „ Dijn Swaert is weest Gods/dijn Woort-fluck zyne Wet
 „ Dijn Helm is afterdocht/stantvast u Coeselet/
 „ Ghy vercht gy styft ghy weert ghy worstelt sonder schymen
 „ op dat doot Dickers kracht u niet zy asghenomen/
 „ t'Gheen eens verlooren zijnde nimmer wed'rom keert
 „ Dits d'oorfaeck heyl'ghe Eer ghy u Marhastich weert
 „ En laet geen vrees-woort van u namens Leer'zen maecten/
 „ Om ree te zyn tot lust en eer gans te versaecken

„ **Cer** / **Goddelijcke Cer** / hoe heplich is u staet /
 „ **Cer** werelt isser niet / dat u te hoven gaet.
 „ **De Glorien** uws **Prachts** triumphelijcke byallen /
 „ **Dat** ghy des **Werelts** doen / gants overtreft in allen ;
 „ **Bernits** de **Goddelijcke** aert uws wijse **Stuer** :
 „ **Ja** dat ghy **Overheerscht** en teughelt de **Natuer** ;
 „ **Wat** is dat **Wederijck** / dat my sou'd' doen bewegen ?
 „ **Wat** of hem port / dat hy dees' doet' met my sou'd' plegghend'
 „ **Heeft** hy in my ghesien een wulpselpek ghelaet /
 „ **Lichtbaerdicheyt** / of pet's t' gheen hem voorbeelden gaet /
 „ **Dat** ick mijn **Lichaem** om ghenot hem sal verleenen ?
 „ **Met** reden mach ick dan mijn groote fael betweenen /
 „ **Zoo** syn bekooringh wpt myn porzingh eerst lijck rees.
 „ **Rechtans** mijns wetens / ick hem nimmer pet betwees /
 „ **Waer** door hy waenen macht / dat ick my zoud' verlopen /
 „ **En** om zijn gift oft gaef / myn **Lichaem** hem verkopen.
 „ **'t** **Is** waer dat hy my vaecken sineeckende wel zeyd /
 „ **Dat** door myn **schonheyt** / hy was eerstelijck verlep :
 „ **Delacp** ! isser pers in my / t' gheen **schoon** mach wesen /
 „ **Waer** wpt dat zijn bekooringh wesen mach gherefen /
 „ **Natuere** ick beklaegh / zy my ghegeven heeft /
 „ **Nets** t' gheen tot **Wleechhe** lusten hem bekooringh gheeft.
 „ **Het** **schoon** ick dan between / t' geen hem naer my deed' haechen
 „ **Doet** rimp' ten bracke **Tranen** / des' beval' ge **haken** /
 „ **D** **bloosinghe** verwelcht / u **Liphens** klein verliest /
 „ **Du** ghy de oorfaeck zijt / dat **Wederijck** verliest.
 „ **Besurven** zy u **Del** / laet ghyfen dese **Daeren** /
 „ **Caent** **Ooghjen** t' held' re **Licht** / so die de oorfaeck waren
 „ **Dan** zijne **Minne-tocht** / vernits ick acht veel meer
 „ **Te** **missen** alles' / voor dat ick verlies mijn **Cer**.
 „ **Verlaet** ghewillich u / zy ghy **fred** zijch kost ter ghen /
 „ **Dat** hy **Batabiana** om **Dleeschs**-lust sou'd' berghen.
 „ **Weent** **Ooghjen** / weent helacs' / voor dat ick u wpruck /
 „ **Du** ghy de oorbronck zijt / mijns **bin** ghe ongheluck /
 „ **En** sent u **tranen** vloet ten **Hemel** / als een **Teken**
 „ **Dat** ick mij van **Natuere**ns ongheluck wil wreken.
 „ **Dant** eerder dat mijn **schonheyt** oorfaeck wesen sou /
 „ **Dat** ick een **Boel** son maechen van een **Echte** **Drou** :
 „ **Wensch** ick mijn **Schoonheyt** mach volkomentijgh verkeerren.
 „ **Dant** t'schoonste **Schoon** / ick acht alleen te zijn mijn **Cere**.
 „ **O** ! **kantve** **Dloeden** t'recht / het gan mijn **Herte** **sweert** /
 „ **Op** dat het **Drouwe** **kep** dees' **stichtingh** van mijn leert.
 „ **Waeromme** weent ghy **Moeder** ? laet ick u **afspogghen**
 „ **De** **Tranen** van uw **droeve** **waterende** **Ooghjen**.
 „ **Laet** mij **afkussen** die **baravi**. **Du** **Moeder** weende niet.
 „ **Laes** op uw **haechen** men de **traeven** **druypelen** ziet.

1 Zoon

2 Zoon

1 Zoon

oft H. K. den Routen, BATAVIANA.

Balrafar uyt.

Da! Vader Moeder weent, 1. Zoos
 Waerom is't Lief ghy treurben? balras,
 Het was een droeve blaech / g'lijck vaechen wel gheburben batav.
 De Herten oberbiel / mij quam nu in den zin /
 D'Onneenteheden / die ick in de Landen bin /
 Van Hoecx en Cabeljaus, ick vrees verraderghen.
 O! watten slavernij ons kind'zen moghen spen /
 So dees verwarringh niet en wert ter neer ghelept.
 Bataviana ist hier omme dat ghy schrept? balras,
 Den Hemel hoop ick sal den Hertogh wijshet gheben
 Om snueren't Lant dat wy in ruste moghen leven /
 Ich bid u quelt u niet / Godt voor ons sorghe draeght.
 't Is schijnelijck waer meed de Landen zijn gheplaeght batav.
 En dees onnoosse wichten moghten't wel beklaghen.
 Lief / in veel Landen wy wel een opwaerte saghen / balras,
 Doch als de Princen zijn voorzichtig / wijs en vroebe /
 Door't goet belept int eynde t'alles stillen moet.
 't Is vzeint dat Hartoch Karel nu in dese tijden batav,
 Na Gelderland vertreckt. balras
 Belaes wy moeten lijden
 Wat dat de Princen doen / en t'mach niet zyn ghelaecte.
 Heer Diederich die is Stadthouder oock ghemaecht. batav.
 Die waerdigh is de plaats waer toe hy werdt ghetoghen. balras,
 Hoe vaechen werden wy door valschen schijn bedzoghen. batav.
 Hoe seyt mijn Lief? balras,
 Dat hy na't schijnt veel goets beloost. batavi,
 Mijs oordeels mach niet anders van hem zyn geloost. balras,
 Te veel geloofs doet vaechen Princen wel berouwen / batavi,
 Licht werden die bedzoghen die te heel vertrouwen :
 Want als een Onderdaen / te hooghe staten heeft /
 Wij vaechen zien dat sulx wel een verand'ringh geeft.
 De Menschens Herten kan men qualijck onderbeven /
 En selden Heerst die wel die gheen Heer is zyns selven.
 Wat seght ghy? balras,
 Maer ick vrees dat hy verand'zen magh. batavi,
 Want in soo hooghen Staet hy nimmer hem en sagh
 De grote eeren doen veranderen de zinnen.
 't Hoop dat wy geen verander in hem sullen bidden.
 De hoop ons vaech bedrieght. balras,
 Het best sien hoopen moet. batavi,
 En vreesen doch het quaetst. balras,
 Wat Hertoch Karel doet batavi,
 Is niet voordachten Raedt. balras,
 En lijck wel kan hy missen / batavi,
 Het gaet de Princen samptes oock wel upt hun gissen.

balras.

Het schijnt dat ghy mistrouwt / doch dat is Vrouwen aere
 t' Stadthouderschap ick acht d' Heer Frederijck wel waert
 En wy behooren nits zijn Anwt ons te verheughen
 Want op zijn oude Dienteschap wy vertrouwen meughen
 Dat hy ons zijne gunst in alles toonen sal

barav.

Die garen u uw Vrouw door d'art'le lust ontstal

balras.

Hoe seght ghy Lief

barav.

Dat ick her best van hem verwaachte

balras.

Du hy Stadhouder is / ist nodich / en ick achte

barav.

Dat sulcx mijn plicht vereyscht / dat ick hem luyck ga bien

barav.

Doet zo g'inch u gelieft. Balras. t' Sal dadelijck gheschieden

barav.

Dat ick mijn dienst aanbied' kan voord' en niet hindren

barav.

Ich laet u mid'ler tijdt bezeldt niet onse kind'ren. binnen.

barav.

O! goeden Balhasar / hoe qualijck dat ghy weet

Dat ghy nu gaet by hem / die tracht het grootste leet

Nen u en ny te doen waert goed ick hem ontdeckten

Waar toe dat Frederijck zijn geyle lusten strekten?

Och! neen vermits ick weet het hem verbieten sou

Dat hy begeer'lyck is na zijn ghetroude Vrouw

En Jalouse macht in zijn ghedachten spighen

Dyt vrees dat Frederijck sijn luste moecht verkrpghen

t' Is raed'sacien dat ick vernis / en hoed' my voor zyn lust

Op dat ick Salhasar niet brenghe in onrust.

Frederick

Na Selberlant is Hertoch Karel nu veretrocken

Ich ben Stathouder hier / hoe luyckich zijn mijn locken

In't hoogste top na wensch; maer laes in my waerts schijn

Vermits de D'ix' ghe plaegghen in mijn herte zijn

Bataviana doet dit dyoe've hart versinozen

Mijn klachten vrucht' loos' zijn / myn smeken tyt verlozen

t' Al heerlijck is heur aert / te weet / te spits / te trots /

Dol onmedogghen / bitter / schandich / vinnich / spots /

Stadhouster mijnes Ziels / all' waerde Keurvor's name

Dan dit ghebogghen Hart / o! weede Afgoddinic

O! Circes / Toberes / die Frederijck verniest

Hoe wrych'saem en hoe laegh hy voor u schoonheyt knielt

Te meerder ghy verhart / en minder ist' medogghen

Maerom o! Dheurt D'ou / staelt ghy door't licht uws ooghen

Dees gherakmaecte Ziel / en t' moedeloose Hert

In't Nessem loose Riff / laet ghy in quel verwert /

O! plunderaerster van't Vernust van Geest van Sinnen

Sal nimmer Frederick denr heden kunnen winnen

De minste gunste van't gheslicker uws ghesichts

En yndelinghe lonck van't Dhebelijcke Licht /

Om op die lieve glans dees Ziel te onderhouwen

Oft wilt ghy door't gheknaggh / ghequyt / ghewenen rouwen /

Dertouw

oft H. K. den stouten BATAVIANA

Vertougghen dese Slaef/ op dat ghy roeme u moocht
 Dat ghy bermits myn Liefd' het leven my ont-toocht/
 En vast gheloven doet aen uwe Zeelandinnen
 Dat in hun stepe school een wreede Toghertinne
 Een Herte moarderes/ een binnighe Leeuw
 Een haetste van de Liefd' / verachster van de Min/
 Sult ghy met dit Cieraet u glorien bezalen ?
 Cracht ghy doorz dit bedryf een eeuw'ge Faem te halen ?
 Dat Zeeuwen roemen moghen van u trotse Dronck
 En dooden mij alleen doorz t' wepg' zen van een lonck/
 Een gunste gluur alleen van uwe Ooghens Polen/
 Die Frederpek zyn hart doorz t' sickeren ontfolen
 Ach ! overladen Ziel/ hoe schryckelijck ghy woelt !
 Bataviana gantsch geen weerpyn en ghevoelt/
 Zij boert met u gheween en tuylt met al u klagghen/
 Spot met u droef ghesucht/ en tijckort met u knagghen/
 'kheb waeken heit besocht t' guut tijt mij nu belet/
 Want mijn Stadthouderfchap stelt my nu stricker wet/
 Ghemeensfaemheyt niet voeght/ met soo ghemeene Drouwen
 Mits ick mijn de fager en statiger moet houwen
 Doch laep soo mijn Ampt mij sulcks niet toe en laet/
 En mij t' ghesicht belet/ verlaet ick Lieft mijn Staet/
 Hoe wel het schijnt t' gheluck mijn hoochste heeft geseent/
 Zoo wensch ick Lieft Stadthouder van heit hert te wesen/
 Da l hier komt Balchasar.

Mijn Heer ick heb ghesaecht/

baltas.

Da dat ick hoorde ghy Stadthouder zyt ghemaecht/
 Om u gheluck te sien :

D gunste ick aenbaerde :

Freder.
baltas.

Dit ampt en Staets gheluck acht ick mijn Heer wel waerde/

Mijn dienst ick offer u' ghelijck mijn Dipszou doet.

Freder.

Soo Balchasar ick in mijn ampt u eenich goet

Bewijfen kan ghy moocht op mijne gunst vertrouwen/
En van myn goede wille u versekeret handwen.

Ick danck u dienst lijck Heer
De daden sult ghy sien:

baltas.
Freder.

En g'lijck u minste Dienaer moeght ghy mij ghebien.

Ick danck u/aen u Dipszou sult ghy my gebieden.

baltas.
Freder.

Mijn Heer het sal gheschien. binnen.

baltas.
Freder.

Met dees ghemeene Liedem

Men moet ghemeensfaem zyn/waer doorz men Liefde wint
Hoe qualijck weet hy dat zyn Drouwe is bemint/
Diet weet hy dat zyn Drouwe leeft in myn ghedachten/
Doch laep wie sond' dese Schielicht van my verachten/
Wie soud' geloven dat de Liefd' my heeft verlept/
Ach Hemel ! moecht ick in myn wenschen zyn ghelept/

304

Hoecken Cabeljaus

Wat Raed om heur te sprecken? nu ick heb betonden
 Zy deur heur Man nu heeft ghebedenis ghesonden:
 Want moog'lijck/nu ick ben tot dese staet gheraecht/
 Heeft dit verander/in heur wrede hert ghemaeckt.
 De Vrouwen vaecken zien meest op de hooghste staten/
 Ja 'tgun sy wep' ren eerst/wel naderhant toelaten.
 In een verkeer'd ghewaert/zal ick heur spreken aen/
 En sonder tijts verlies/mijn voornem doock bestaen/
 Zyt Heeren wel ghekomen.

Gruychuylen, Radigam, Beveren, Kleef.

beveren
 vrede,
 kleef

End' Heer wel ghebonden.

Wat voorzacht/ick in haeste om u heb ghesonden.

Wat isser gaende Heer? Vrede. Men zept wy booz gewis!

Dat Hoeck en Cabeljaus nu dapper bezich is/

En vol oproert/vermits de Hertoch is vertrocken.

En g'lijck voorzichtigheyt is Moeder der ghelacken

It noodich wy in tijts op onse hoede zijn:

Want all' van die ghesintheyt trecken eene Tijn/

Ja hun ghesal vermeert; waer dat op staet te letten

En wy op hun bedrijf soo strichte wachten zetten;

Dat hun belepdt/booz ons/met voorzicht wert beschudt/

En tmoedighe bestaen booz kloekheyt wert ghesiut.

Men kent den meesten hoop/die hun hier toe begheben:

Dat bunct u/salmen hun doock straffen aen het leven!

Gheenzints. Vrede. Waerom?

Vermits Heer/dat ick secker acht/

De aenhangh meerd' ren en vergrooten soub' hun macht/

Want booz bloedt-stortingh werden d'herten aengedreven

Tot meerder tojen; mits de Herstenen dan zwoeben

In dulle raserny.

De Heer van Kleef secht wel/

Dus acht ick raedjaens! datmen hun oproers aenstel/

Booz voor-beraed booz komt; ja 'k gh' looff soo sy volherden

En drucht loos stryden/dat zy moede zullen werden.

De oproerts aert is zulet/dat als de volck' ren zien

Dat hun voorneming werck ghevaert/niet kan gheschien.

De moede licht bezwyet der woestighe rebellen;

Ja dat de trotste herten lassich neer-waerts vellen.

En vaerken zachtmen dat de straf oock strect tot goetw

Als zy verstorcingh zien van zom' miytmackers bloedt.

De schrick booz diergelijcken/gh'lijck boozbedden leerw

Doen vickwils d' onderdanen na hun Prince keeren.

Niet dat ick raden wil/men wreedlijck straffen zou;

Maer't gundt de Heeren zeyden/ick voort nutse hou:

Als ick in rebens schael'tghevaer wel overweghe.

'tGon ghy te boozen stelt / daer heb ick gantsch niet teghev

Kleef.
 kleef.

beveren

Grave,

Rade,

vrede

En

oft H. K. den Stouten, **BATAVIANA.**

En binde raedzaam dat de Heer van Bev'ren gaet/
 Na Vlissingen en Cleeff nae Zierick-zee/de staet
 Het nabelijck vereyscht; Gupthuyzen na Armuyen/
 Om stillen het gebaer/van dese stormens-buynen
 En Vlissinghen hier blijft.

Mijn Heer ick ben gereed na Vlissingen te gaen,
 En ick nae Zierick-zee.
 Mijn reys ic neme aen/ooch na Armuyen.
 En ghy sult hier by my blijven/
 En houden Oogh int Zeyl/oy alle hun beduyben.
 Op dat het Lant/mach blijven in geruste staet/
 En Vrederijck na zijn Bataviana gaet. Alle binnen,
 Bataviana met een Spinne-wiel spinande, verzelt synde
 met hare twee Zootjes, yder met een A B boeckken.

beveren
 kleef.
 gruyt,
 Vieder,

Rasse,
 Vrede,

A B C D E F G I.

1. Zoon
 batav.

H: nae de G. de H.

Ziet op de Lett'ren wel/want H de G / volcht na:

En Moeder hoort my eens mijn lesse overlesen,

2. Zoon

O P: Om se Onse P.

Man niet wesen

batav.

D A Da ghy neemt D. voor een P.

D A D A D E G Der Vader 'les ick ken

2. Zoon

Maer is dit onsen Vader?

Ons aller Vader wot wiens Heyl'ge milde ader/
 En Goddelijcke Liefd' all' onse wesen teeldt/
 Wy zijn gheschapen/nae zijn Goddelijcke Beelt.
 Dits van zijn waere Liefd'/een wesentlijcke proebe;
 En klaerder blijck zijns Liefd'/de Menschen niet behoeven.
 Maer lieve wichten/utw verstanden zijn te teer/
 Om wel te gronden/dese liefde onses Heer.
 Die Godt/die een'w'ghe God die Mensch ijckheit aentbaerde/
 En van de Hemels throne daelde op de aerde;
 Dyt Liefd' /alleen utot Liefd'/was Liefde die het deed:
 Ja't Goddelijcke bloed wot Liefd' aen ons besteed/
 Om zijn verlozen volck verdoenigh te hebrjen/
 Op d' Hemel liet/om op de aerd voor ons te sjen.
 Zijn liden was ons heyl/zijn Liefde was soo groot/
 Dat zijn dood: ons behoeden voor de ew'ghe dood/
 Als't Picherlijck ghespinn/na onse Zielen haecten/
 By zich de boeter/van zijn npt verhoor'nen maecten.
 In Doornen hy verkeert zijn Goddelijcke kroon/
 En sterben liet voor ons zijn een'ghe lieve Zoon.
 Doch onbedacht wy baech van ons vermogen spreken/
 Niet denckend' dat wy zijn vol dypfende ghebzen.
 'tchijnt dat wy wil en macht ons selven dypden toe/
 En maecten met verargh'ringh zelfs ons selven moe;

batav.

Ja treden in zijn Raed door innerlijck vermeten/
 Maer die verburghencht gheen Menschen kunnen weten/
 Waer 't niet ghenoech/ ick bids/ dat wijt bevolen hem
 Vermits gheen Mensch in s' Hemels Raed mach hebben stem
 De wijsheyt vanden ouden Tijdt zach op die leeren
 Hoe datmen leven sou/en Godt eenvoud'lijck eeren/
 Dat slecht en recht verstandt/ Welas! is verkeert/
 In een seherpzinlich Zeyn twelck daeg'lijcx noch vermeert
 En leert/Welas! door de trotshet hooch verheven
 Met woorden wisten/maer vergeten wel te Leven
 Nu kind'ren leert u Les/op dat ghy Mannen werbt/
 Want leeren kondt ghy niet ten sy ghy staech volghert.

Zy Spint en Singhe

HEplich is de Echte staet/
 Soo wy d' Echste niet misbruycken
 Meen' ghen maecten d' Echste quaet/
 Zoo sy onder Minne duycken
 Minne Liefdens wandt is/
 Minne is de Liefds verquis/
 En onderghangh ghy wis.

Ries-keur inde bleesche lust/
 Kan de Menschen soo verlepden
 Cobb'lich woelend in onrust/
 Dat sy vander Kerden scepden
 En verwoesten door die Tocht
 Die de wulps Gephheyt zocht/
 Het gun de Ricker wrocht.

Toch Lusts tergingh doort ghezicht
 Kan begeertens graegh verwoecken/
 's Menschen brosse wille licht
 Tot die snekerijen strecken/
 Scheypen inde zonden breucht/
 Maer Welas! inde dencht/
 Zy selden zijn verheucht.

Hoe verachten wy Naer
 Door de Geple Minne schrikten/
 Als de Ricker voert het stuur
 Wy vergeten onse plichten :

Die wy d' Hemels schuldich zijn/
 Dleesche Lustens hoog Denijn/
 Vermont ons door de schijn.

balha.
 bacar.

Dus huegh'lick Lief?
 Dy wendich maer inwaert's ick treene/
 Mits ick in onse eeuw Welas! sie ghedeure

oft H. K. den stouten, **BATAVIANA.**

Hoe dat de Menschje dooz ghewoont in zonden leeft/
 Nochtans ghelooff ick zoo de Menschje zich begeeft/
 Om af te sterben 'tquaet/zulcr lichtlijck can gheschieden.

Zoo licht'lijck niet/want eer ghewoonte heeft 'tghelieden

balthasar.

De volgh-lust heersecht soo crachtich/die de Menschje bindt/

Dat volgh-lust en ghewoont de Menschjen overwindt.

Neen/Lieff/want ick ghelove soo zy onderbinden

bataviana

De Zonden schaedlijck zyn/en dat sy onderwinden/

'tAsterben vande Zonden dooz bebaert in-zicht/

Dat die aflatingh valt de Menschjen dan zeer licht.

Ick acht dat zy bezwaerlijck hunne lusten derben/

balthasar.

Ja schaers ondoenlijck is de zonden af te sterben.

Soo spreekt ghy vande ghenen die der dinghen aert/

bataviana

En waerheyt niet verstaen/ten zy ghy u verklaert/

Want die de zonden mit de boosheyt niet en haeten/

Die ist onnooch'lijck dat sy zonden die verlaeten/

Soo langh het misverstant/en 'twalsche Goddeel leeft/

Want haeten kunnen niet het gun men lieve heeft.

Begrypen kan ick niet hoe dat het licht kan wesen

balthasar.

Waer dat ghewoont en Lust zoo hooghe is gheresen

Dat die ghewortelt is/ men lichtlijck dat verlaet/

Want sterben / en bederven/pijnelijck toe gaet.

Wat Meynt ghy sterft/ als sterft 'tgun quaet is en verderf-
 By zelven.

bataviana
 ijck.

Onse Ziel ?

Och neen/die is onsterflijck.

Dats waer/doch Ziel die sterft als sy de zond' bevischt/

Maer als de zonde sterft heur leven dan begint.

'tIs zoo.

Sterft zy dan niet vermits sy niet kan sterben/

Soo sterft het zichtb'ze Lijff als 'twalesehe lust moet derben.

Dat schijnt oock niet.

Daerom. Gheeft reden.

Mits men zach

Hoe datmen van het bleesche wel affinpen mach

Het qua ghesturben deel en schadelijche Leven/

Ja Handen/Doeten/kunnen wesen afghesneden/

Dies niet te min behouden de ghesontheyt mit

En leven inden bleesche/'t gun dat zichtbaer is.

Ghy antwoordt wel soo moet noodzaeckelijck zyn bevonden

bataviana

Dat affinen 'tquaet af-sterft dan selven sterft de zonden/

Soo is het sterben vande zonde gansch gheen pijn/

Ghelijck wy waenden zulcr bezwaerlijck moeste zyn.

Genomen 'twaer alsoo/noch kunt ghy niet belegghe/

Dat sulcr valt licht om doen ghelijck ghy wilde zegghen.

Dat volcht nu zeght wy hander permant draghen haet ?

b althasar

bataviana

Och ja.

Hoecx en Cabeljaus

- balca.** Och ja. **barav.** Waerom?
balcas Mits men na zijn bederf mis staet.
barav. Vermoet de waaningh sulck al waer het oog en waerhepdt?
balca. Gecbareuhtheit ons leerd ghewisselijck de clachepdt.
barav. Maer off nu uemant ons verderffenisfe zocht/
En dat hy sulck bestont; en nochtans niet vermocht;
Soud sulcken waen in ons oock afkeer cinnen haeren?
Ontwiffelijck. **barav.** Soo dan de waeren oorsaeck waeren/
Te haeten die/waer datmen zullick van vermoedt,
Soo moeten haeten meer/die zulck vermach en doet.
Ick staet u toe/tis reën. **barav.** En weter niet hebonden/
Dat sulck bestaen/en oock volbrengen kan de zonden?
Want pder sondaer dit door onderbindingh weet/
Hoe dat de zonde tracht te doen hen t' grootste leet:
Soo zonden dan na zijn bederffenisfe trachten/
Soo moeten dan de zond/de grootste Diandt achten.
Erkent hem dan voor Diandt die de Ziel aen tast.
Soo moet het volghen en mijns Gozdeels gaet het vast/
Dat wien hun Zielen lieben/sonden moeten haeten:
En 'quade lichtelijck aff sterben en verlaeten. (stant.
Tis waer/maer dit streckt (juyf) recht tegens Mensch ver-
Dermits de Picher heeft in hun de oberhandt:
Het Werelds Iuck is soet/en heur last achtinen liefte.
Lieff Balthasar als eens hoetbaerdichep's in-zichte
Het zinnes koor ontroet/en op zijn zonden ziet/
Al-sterven van het quaet/ dan lichtelijck geschiet.
Het is seer wel gheseyt/en 'rwaer wel eens te menschen/
Dat zullick soo verstonde alle wer' Idse Menschen.
Vrederyck in Huylmans kleedingh,
brenghende Vlas te koop.
- Vreder.** Tis onruck dat ick Balthasar nu by heur bin.
balca. Wats u hegeerte Diende?
Vreder. Wat u verloss. **barav.** Komt in.
Derkoopt ghy pets? vrede. **Me Joffrou Vlas en Garer.**
Ick laet u niet de Vlasman/koopt pets van zijn waeren.
Dertoeft niet langhe Lieff/het is haest middach tijt/
Balthasar met de ewee Zoonen binnen.
- Vreder.** Na zijn verfellingh ghy hegeerlijcke zijt.
barav. Derwondert niet vermits die reden zuler ghebieden:
want elck haecht na de zijnen onder Echte Lieden.
Laet zien uw Vlas.
- Vreder.** **Me-Joffrouw dat is sterck en sijn.**
barav. Wat prijs? **vreder.** Dit is van hier.
barav. 't Is Ooffers na de schijn.
Vreder. 't Is Hierlandts en zeer goet.
barav. Een kan gheen Hierlandts wesen:

Oft H. K. den stouten, BATAVIANA:

Dit kost maer drie/en ziet doch watten imtgelesen

En sijnen draet het Spint: uw' Blas by dit is grof.

Dit Blas me Joffrouw/ is nochtans van goede stof.

Soo goet niet als het mijn.

Dit Blas nu 'tis ghesponnen/

't heeft all' zyn' glory door uw' handeling ghemonnen:

Gheluckigh is den draet / die door uw' Dingeren dreyt.

Dit is plummistryckerp' ghy spot/ ghy hoert/ ghy vleet/

waendt ghy dat ick voor't Blas / daerom te meer zal bieden?

Ghelooft by Juppiman dat zuler niet en zal gheschieden:

Doch in uw' spreken zyt ghy Juppiciens niet ghelyck.

De Joffrouw zept seer wel/want ick ben Diederijck.

Heer Diederijck! ghy hier? wat stoutelijck bedryven!

vroed. 'Tis liefde die my seyt. bata. En vruchtloos is u stryven:

Stadthouder ghy misdoet u zelven en mijn Cer:

Doch uw' balbad' ghe lust/ich met myn Cer verweer.

Vermoordende mijn hart.

Mijn Cer wilt ghy vermoorden.

En ghy verwurcht mijn Ziel/door dese wreede woorden.

Dw' Ziele gy verwurcht/door Piekelijcke lust.

En ghy zyt oorsaeck van d'onroeringh van mijn rust.

Ghy selven d'oorsaeck zyt/vermits uw' gepl' verkiezen.

Dw' schoonheyt ist die my mijn zelven deed verliezen.

Wits ghy uw' reyn verloor/en wilt een anders Drou.

Dooz dat verlies mijns selfs/ich my gheluckigh hou.

O! Diederijck hoe doolt ghy dooz-bleesch lustens machten/

'tis Liefde die de zinnen en het hert verkrachten.

Stadthouder weet ghy niet/dat ick my selfs niet ben?

Weet ghy niet dat men teghen Liefd niet woest len ken?

Weet ghy niet dat ghy tracht de Echte te onteeren?

Weet ghy niet hoe Natuer te boven gaet de leeren?

Weet ghy niet dat ghy God vertoozent door de Sants/

Weet ghy niet dat u schoonheyt heeft myn Hart ghevondbt.

Denck ghy niet dat ick ben tot d' Echten staet ghebozent?

Denckt dat ghy zyt een Slaef van geple Minnaers luert.

Denckt dat ick ben verkracht dooz krachte van Natuer.

Denck dat ghy u dooz bleesch-lust sof'lyck laet verlepden.

Dat Liefdens kraecht my van my selven gants verscheyden.

Denckt dat de Piekers lust u aen zyn' kreckse hint:

Denckt ghy o! Schoonste schoon/ dat Liefd' t'all' overwint.

Denckt ghy o! Schoonste snoden dat ick u verachte.

Denck dat ic gans verdwyn' laes/ int furneps mijns klachte.

Veel nutter/als dat ick mijn eer en saem verquits.

Ist moog'lyck dat een Doulde dus wreethartich is?

Ist moog'lyck dat een Man sich selven kan vergetent?

So is dan al mijn Liefde niet als ijt versteren.

vreder.
batav.
vreder.

batav!

vreder.
bataviana

Freder.
bataviana

Freder.
bataviana

Frederyc
bataviana

Frederyck
bataviana

Freder.
bataviana

Frederyck
bataviana

Frederyck
bataviana

Vader.
bataviana

Freder.
bataviana

Freder.
bataviana

Frederyck
bataviana

Frederyck
bataviana

Viederijck
bataviana

Frederyck
bataviana

Frederyck
bataviana

Eyt Frederyck

Hoecx en Cabeljauvvs

bataviana
 Frederijc
 bataviana
 Frederijck
 bataviana

Oyt qualijcken beskeet in baden al te snoot/
 Soo dat ghy gloyr raeyt in myn waentrouwe doot.
 Wech niet u walysle klap/t'zijn rechre wyse vafen/
 Ghy qualijck woet hoe dat myn bysede Zinnen rasens
 Weel bet er dat ghy raest/als dat ick vreech mijn Echt

O! Frederijck ghy doet Stadthouderfchap onrecht/
 Aan Hertoch Karel u zyn Staets bekeer vertronwen
 Die gants gheen Heerschappie van sich selfs kan houwen/
 Hoedolen Princen vaeck als zij vertronwend' zyn
 Op D'onderdaenen die 't maer deughde in den schijn/
 Helasp! hebben och! hoe zij hun Landen waghen/
 Dit zyn oofsaecken dicwils van de straffe Plaghen
 Die d'arme Onderdanen bzenghen in't verdriet/
 Want als den hoghen Hemel op hun doernen ziet
 Sent Ooyloch Pestich Dier en sware honghers Tphen/
 d'Onoosse helach dan de straffe Iphen/

Frederijck

O Frederijck ghy doet niet g'lyck u ampt betaemt
 't Is wonder dat ghy voer u selven niet en schaemt/
 Mijn selven ben ick niet vermits ick ben u eygen
 Doch nu ghy my veracht en t'nywaerts niet wilt neyghen
 En weyger niet dees Gif/maer die van my aenbaert.

bataviana
 bataviana

Och neen; Vredr. Waersom
 Vermits ick acht het Gout onwaert
 En vele te gheringh om myn zyn Slaef te maekens
 Laet my daer afscheyt dan u liebe Lippen g'raechen.
 Noch minder. Fredr. Waer om dat?

Frederijck
 bataviana
 bataviana
 Frederijck
 bataviana
 bataviana

Ont dat die zyn verpant/
 Vergaet my dan dat ick mach kussen dese Pant.
 Oock niet. Fredr. Helas kan daer u eer door zyn Gloozeng
 Aen dese Pant heb ick myn Echte Trouw gheswooren/
 En dese Pant en sal van niemant zyn ghekust
 Oyt Mamelijcke graecht oft Diefschelijckelust.

Frederijck
 batavi.
 baltas.
 batavi.

Sal myn versoeck t'nedoghen minnermeer ontdeben.
 Statthouder minnermeer alwaert dan Hertoch selven.
 Baltasar uye Noch besich met het Glas t'
 Weh na het sijnst ghesocht:

batavi.

Doch bind' myn gadingh niet. balta. So hebt gy niet gekocht
 Vermits het is te grof en niet na myn ghenoeghen
 Dit vande Glas wil ick by't suijvere niet boeghen/
 't'soud' scheinem gants mijn Weh/want soo dit vande Glas
 Ent' grobe reus ghemenghelt met het schoone was/
 t'Oncierden gants myn Weh.

Frederijck

Justrou ghy zyt te zinn'lyck.
 Al menghelden ghy't Glas/ten waer niet onderbinck/
 Noch niemant weten kost het ghy ick selker hand.

batavia,

Het waer ghemeech dat ick het selven weten zoud/

Oft H. K. den stouten, BATAVIANA:

Want ick bedroogh my selfs/ span ick het door malkander.

Jeffrou soo' t u ghelieft ick sal u brengen ander Freder.
 Dat snyder is? Batavi. Och neen/en doei die moepte niet. baltas,
 Ten kan niet schaden Lief/dat ghy het Blas hesiet.

Fred. En ic geef red'lijc hoop. Bara. Het is maer tijt verlozen:
 Den goe stoop g'lyck ghy weet/ doet vaechen wel behooren.
 Waer en dient my niet/daerom en komt niet weer/
 Want ick u wyle Blas in't minste niet begheer.

'T is op de hoop ghemaecht/het schijnt pers voor de Doghen/
 Ghemeene Spinsters werden daer wel door bedrooghen.
 Begheert gy Lettous/Dlaemsch/Hepnburgers/Sulcx van al Freder.

Ick gaeren brengen wil als ick weerhamen sal. baravi,
 Iken selben wel versien/en dat Blas sijn ick gaeren.
 Gheen woorden meer/want ick begheer gheen van u Wasren:
 Gaet Hupsman by u wech.

Laet ons ter Maeltijt gaen. } Beyde binnen. bakas,
 Dus heb ick al myn moepten te vergeefs ghebaen. Frederyck

En Cantalus ick ben vol jammer en verdrieten:
 Ick sach myn Herts Santinn'/maer kan heur niet ghenieten:

Den strayer Yxion, aen Caucasus ghesstrict/
 Werdt door een Doghel dier/zijn Inghelwant ghepiet:

Ick ben die Yxion, want Liefdens vinnich blaken/
 Mijn hert en Ziele tot een roof en proope maken.

Besiet hoe sp mij loont/die ick soo Cron bemin:
 Ten is gheen Dyon belaes! het is een Cppgerm.

Geen droefsheyt als de mijn/waer sal mijn hert sich wenden?
 Want in myn Bozst beslupt/een Weireld vol ellenden.

Doch draegh myn rampen staegh/als ick lust epud'lick sal/
 Want 'tsoet is sy niet waert/die't suer niet hden wil.

Maer nu myn smeken heur int minste niet beweghen;
 Soud' ick niet kunnen pers behendelijcke pleghen/
 Waer door zij waer ghedronghen/myn lust toe te staen?

Want vaechen om een Dronck/veel wond'ren zijn ghebaen.
 Stadthouder ben ick/hier ist al in myn beheeren/
 Wat ick ghebied' en wil/kan niemant wederkeeren:

En of ick Balthasar verraderp oylep?
 Dan Hoec oft Cabeliaus? wat kander zijn ghesep?

Wils dat ick na Ampts plichte/straf Verraderpen?
 En al is sy onschuldich'/k sal hem sulcx aenstrepen/
 Ja dreyghen hem te rusten oock het leven aen/
 En als Bataviana sulcx sal verstaen/
 Sy my te voet sal vallen biddend' om ghenade/
 Heur sat ick dwinghen dan myn luste te versade/
 Soo sy het leven van haer Man behoeden wil.
 Het is gheluck dat dees beleydingh mij in wil/
 En dadelijck sal ick het oock te werck gaen setten/
 Drenits hier niemant mijn hoopman can belettē, Bion, Stat

Hoeck en Cabeljans

Stadthouder heu ich/wat ich wille oock gheschiet /
 En myn ghebieden niemant kan verhind'zen niet/
 Waer ober ich mijn voornem flux in't werck sal stellers
 Om in een Hemel te verand'zen dese Hellen.
 Godefroy Eduwardt.

Eduw.

Doch acht ick dat d'oneenigheyt des Staets van Romens/
 De oorzack was/dat zij tot grootheyt zyn ghekomen.
 Het schynt my vrenit. Godef. Cis so/na de doot van Tarquyn
 Tot dat de Tribunalen inghesteller zyn/
 Was Romens vol oproert'ia tot de laetste tijer/
 Vol mytterij vol twists ghewoel/vol raserjen ;
 Ja t'waer door t'goet belept/en voorzichts wijsen raet/
 Ellendich/woevigh/arm/geweest waer Romens staet/
 Doch weyn'gh en sulsen van dit mijn gebaelen wesen/
 Dat Romens nits de twist/tot grootheyt is gheresen.

Eduw.

Waarom Godefr. Vermits hun insicht daer niet op en let/
 Dat waep'nen vucheloos zyn t' sy door goe Oorlochs wet/
 „ En goede wetten doen t'gheluck geluckichst rghen :
 „ Doch t'gun ick segg/sal ick niet redenen bewysen/
 „ Want son' allenlyck op d'oproertens stroomen ziet
 „ Daer op de goede vruchten poghen veele niet/
 „ In alle republiken het zj doen oft hynden/
 „ Is schil/dats tusschen d'Heeren en ghemeene Tuden.
 „ Hier spruyten wetten upt/dus houd ick voor ghewis/
 „ Dat hun vershil de oorzack van goe wetten is :
 „ Ghelijck men sach in Romens/Tarquyn overleden.
 „ Ja tot de Graechen toe/drie hondert iaer verleden/
 „ Men weynich ballingschay in die tijdt sach gheschien ;
 „ En straffen aen den lyve oock seer weynich sien.
 „ Ghelijck d'Historien loswaerdigh ons verklaren/
 „ Mits neghen oft thien Mannen slechts ghebannen waren.
 „ Niet quaets men oord'len kan van dese republich/
 „ En minder ; want men windt van Romens gheen gelsch.
 „ De goe belepdingh doen/de goe voorbeelden zetten :
 „ En goe voorbeelden spruyten upt de goede wetten.
 „ De Moeder van goe-wetten is d'oneenigheyt/
 „ Seer qualijck hij't bevroeden die daer teghen zept.
 „ Het wel op hem sproect (het gun hun heeft verbroeten)
 „ Maer al hui wetten zyn upt die oproert' ghesproten.
 „ Het nutbaer t'geen een Republichens raet belept/
 „ Is dat zij sorghe dragen voor hun vyckheyt/
 „ En op gheruste Staet niet al te seer vertrouwen ;
 „ Maer wacker en ghestaergh/het Gogh in't Zepie houtwen.
 „ Want na de sorghe strecht/soo wert de Staet behoedt
 „ En door de vrenten dit alleen gheschieden moet.
 „ Een anders Staet heeft heerscher's vande Burgerhe/
 „ Die Weerscher's heimen een/de Burgers d'ander zye. En

oft D. K. den stouten BATAVIDND

„ En wat dat pder drijft/dat blijkt in't openbaer/
 „ Om na te kiesē een van twee is vol ghevaer,
 „ Die van Lacedemonien/stoute/wijse/braben/
 „ Ghelijck die van Venetien het ghebieden gaven
 „ Nēn d' Edeldom; daer teghen Romen wed' zom niet/
 „ Waer gaven hem Ghemeent volkomen het ghebiet.
 Eduw. Wie oordelt gy voor best? Godes. Het is eē sware vrage/
 „ Doch soo men oord'len wil na tghene dat wy saeghen
 „ Soo ist den Edeldom/die t' wijelijckste stuert;
 „ Vermits t' Venetiaens/en Spartens heeft gheduert
 „ Langwijler : ia hun vyfheyt nimmer was ghenomen/
 „ Soo dat die Heerschingh verre overresten Romen :
 „ Doch of dit stadich volcht/men t'wijlich stellen moet.
 „ Men segghen mach hoe dat de Staet best werde behoet
 „ Door die/die na gheen hoochheyt gierichlijcke trachten :
 „ Gemeente die alleen hem rust en vyfheyt aeyten/
 „ Die yogen verder niet/in d' Edeldom wy zien
 „ Dat pder ernstich tracht/na d'hoogijste Staet te blien/
 „ Vermits Straedts giericheyt kan't eelste Hert best tressen/
 „ Soo dat het eelste hart/betracht sich hooch te heffen/
 „ Ia woekeren om staet/Ghemeent daer niet na sagh/
 „ Ghelijck men door erbar' ntheyt wel gheloven mach.
 „ Dus soo wy spreken na het gun ons is erbaren/
 „ So doet s' Gemeentens heerschingh/Staten best bewaren,
 „ Ten and'zen so wy wed' zom mercken op de staet
 „ Van Sparten en Venetien/t' schijnt dat die ons raet
 „ Dat wy den Edeldom beheerschingh souden gheben/
 „ Op dat sy niet betrachten/selvs hem te verheben ;
 „ En niet aen de Ghemeent/als een veel-Hoofdigh Dier/
 „ Vol oproer/mysterij/dol rasings en ghetier.
 „ Want als zy die beheerschingh hebben en't ghebieden/
 „ Wy veel baldadigheden/woestich zien gheschieden :
 „ En t' is den Edeldom verdrietelijcke pijn/
 „ Dat zy beheerscht van hem lier's inuider moeten zijn.
 „ Daer over/in mijn oordeel isset gheen verwonder/
 „ Dat waer Gemeente Heerscht/het bodenste raecht onder :
 „ Ia Romen heure vyfheyt/gants hier door ontoogh ;
 „ Vermits zy heur Gemeente gaf te groot vermoogh.
 „ Soo datmen t'rechte Oordeel/door't onwis verliesen/
 „ Wat Heerschingh van decs twee is nutbaerst te verkieesen :
 „ Es die t' gun hy besit alleen te hoeden streeft/
 „ Oft die betracht te hebben t'gun hy niet en heeft ;
 „ Doch in mijn Oordeel moet beheerschinghe best voeghen/
 „ Zy die/die niet het gun zy hebben/wel ghenoeghen :
 „ En niet soo wel aen die/die nae het hoochste tracht.
 Vermits hy nimmermeer zich wel vermoecht en acht.
 „ Doch Donnis beter voecht/den wysen en veel-weter,

Eduw.
Godes.

300

Hoeck en Cabeljaus

„ Soo dat ich gaeren geef het mijne om een beter.
 „ Maer op het eerste punt/waer dat wy spracchen van/
 „ Dat oproert vaecken goet/en voordeel haeren kan;
 „ Sprack ick op onse staet/mits die is vol oproeren/
 Want Hoeck en Cabeljaus, betrachtten upt te voeren
 Het gun zy hebben voor/maer sulcken stricken Wet/
 Heeft Hertoch Karel nu voor zyn ghemeent gheset;
 Dat Hoeck noch Cabeljaus zeer qualick durven kicken.
 Appaerden soecken sy/als vresend voor de stricken
 Van straffen des misdaeds/daer yder-een voor schuldobt/
 Zoo dat de blaegh nu kalmt/de stormens hup die luidt.

Baltazar, bataviana, met Twee Kinderen.

Eduw. Hier komt ons Heef en Dicht. Godes. Hier hepde dus tesam/
 Heef Baltasar wy hepde met vooznemen quamen
 Om te besoeken u. batavi. Zoo zyn wy wel ghemoet.

Eduw? Heef Baltasar en Dicht weest vriendelijck ghegroet.

batavi. Ghy Heben van gelyck. Eduw. Ik Verheug in u welbaren.

Godesr. t'Is langh verleden zins wy by elckander waren.

balkas. Het schijnt dat wy verveenden/Vriendschap die verkout.

batavi. t'Is reden datmen onse Maechschap onderhou.

Godesr. Ghelooft het sal aen ons in't minste niet ghebrecken.

Eduw. Ick meen aen ons oock anders niet en heeft ghebleecken.

balkas. Men ons en salt in't minste oock ghebrecken niet/
 Want ons gheringh vermoghen staet tot u ghebiety

batavi. Ick bid u/Heben laet ons gaen na on' ghezinden/
 t'Is nu doch middach tyt/de maeltijt zuit ghy binden//gereed.

Godesr. Zeer gaeren Dicht. balka. Dus laet ons gaen gelyckelijck.

Eduw. Hoe wel wy niet tracteren kunnen u soo rijckelijck/
 Als wel on' wille wenscht/en onse Maechschap voecht.

Eduw. Heeff met het alderminste ons seer wel genoecht. Al binnen.

Vrederyck met twee Hellebaerdiers.

Frederick x Helbaer. Ghaet ghy na Balthasar/en stelt hem stricks ghevanghen.

Freder. t'Sal dadelijck geschien.

2. Helb. En sonder tijts verlanghen.

Freder. Weet hy de oorsaeck Heer i

Freder. Ghenoecht dat ich het weet.

2. Helb. Ghehoorzamenheyt zyns Prins hy gantselijck vergeet/
 Het Hoeck en Cabeljaus doet Balthasar verdmaelen.

1. Helb. Soud Balthasar in zyn getrouwichheyt pets facien i

Freder. Dan Balthasar wy zyn vermondert aldermeest.

2. Helb. In eerlijcke schijn/schuyt wel een boose Geest.

Freder. Doet ghy 'tgunt ich gebied.

1. Helb. t'Sal dadelijck gheschieden.

2. Helb. t'Is reden dat wy doen het gun mijn Heer gebieden. } Binnen.

Frederick. Wat doet de liefde niet i verkrachster bande reen!

Rechtsaerdicheyts verwurchster i die bemicht alleen

oft H. K. den stouren BATAVIANA.

Door lusts verkrijginghs tocht uptrouwen eens beraden.
 O liefs! Wat doet ghy liefde onbedachte daden?
 Spookmaeckster/teughelvoerster bande lustens stuur/
 Verstotende de leer/aenhanghende natuur:
 O Dyeberijck bedact/bezadicht wulpsse sinnen/
 Laet reen/en na veradringh luste overwinnen:
 Bedencht wat ghy bedrijft/ontmant u selven niet;
 Belacp 't is te spade/'t voornem is gheschied.
 Waer toe dient na berou? Waer toe ist nae beklaghen?
 Wat schriekt ghy booz u doent? booz dees wy vaken saghen
 Noch wonderlijcker werken die de liefde wraecht/
 Het gheen eens is ghedaen en dient niet nae bedocht.
 Door desen middel sal Bataviana wesen
 Ghedwonghen ny te sinecken/midts dat sy sal byesen
 De straffe van heur man/'t gheen in mijn handen staet/
 En om te bypen hem/sp moghelijck toe laet
 Ghewillich 't gheen ick noyt door beden kost berwerben/
 Want Balthazar sy niet sal willen laten sterben:
 Die onselijcke schrick heur booz ghewis beweecht/
 En heur verharde harte bande wreed'hept leecht/
 Heur eere woert heur bepl om staken heur verdrieten/
 Ghelooft ghewis dat ick mijn lusten sal ghenieten;
 O langh verwacht gheluck! waer dese lasse ziel
 Soo graechelijck nae haeck/Fortun sal nu heur wiel
 En heur te stupzen grun in vrechde doen verborren
 Eens kalmen/sullen nu de janmerlijcke stormen
 En bitter blaghen van dit uptgheweent ghesicht/
 Helaes de droeve last sal nu eens zijn verlicht.
 Nu sal sy sinecken ny/die ick eerst vleggh te sinecken:
 Nu sal mijn liefde sieh van heur afkeeringh wrecken:
 Nu sal sy blayen hem die heur te blayen plaec/
 En bidden hem/die sy booz haer vaech knielen sach.
 Nu sal Bataviana booz ny moeten binghen/
 Nu sullen heur de werken vande tijdt ghetwonghen
 Hoe selijctich dat verkeert Fortunis verander-radt/
 Jae dat sy bidden moet/die haer wiel eer aenhadt:
 Sy die was gantsch verhart/sp die had gheen medoghen/
 Jae waer mijn beden hadden gantschlijck gheen vernaghen:
 Waer tranen vrechtloos waren/en het droef ghewoen
 Die noyt beweghen kosten door de liefdens reen/
 Te voer te vallen ny sal sy nu zijn ghedreven
 Omho'en de doodt haers mans/en ny te gheven t'leven.

Binnen.

C

Twec

Twée Hellebardiers hebben Balthazar ghevanghen, Bataviana hem omhelsende met sijn kinderen om sijn lijf hanghende, Godefroy, Eduward.

2. Helb. **G**hevanghen moet hy gaen.
 Batav. Waerinne heeft hy schuld?
 1. Helb. Waer in heeft hy mis daen?
 Ghy hebben moet gheduldt/
 De Heer Stadthouder's wil dooz ons ghedaen moet wesen.
 Eduw. So doet ghy dan ghewelt. Baltha. Niet isser Lief te wesen.
 Parav. Ghevanghen neem u Heer die gantsch ontschuldich is.
 Baltha. Stelt u gherust/mijn lief/want seker en ghewis
 Batav. Het rechte moet hebben recht/d' onschuld sal vooz my spreken.
 Baltha. Wyl dat de droef heyt sal dit droefte herte breken/
 Batav. Ghevanghen Lief? helaes! mijn harte barst van rou.
 Baltha. Ich laet u Lief. Batav. Soo laet ghy een bedroefde Vrouw.
 1. Helb. Ich gae met u/ het sy waer sy u maghen brengen.
 Batav. Bataviana neen/wy sullen niet ghehenghen.
 1. Helb. Wilt ghy beletten my dat ich gae met mijn Man?
 Godef. Het is ommt u by sijn hem niet helpen kan
 Blijft ghy wy ledten hem.
 Godef. Blijft Dichte wy gaen mede/
 En onderrechten ons/waerom/en dooz wat rede
 Batav. Dat d' Heer Stadt-houder hem ghevanghen stellen laet.
 Baltha. Ich bid u Heben/dat ghy de waerom verstaet.
 Batav. Bataviana Lief 't gheweldt dat doet ons scheyden.
 Baltha. Daert wel mijn waerde Vrouw.
 Batav. Wiens hert en ziel beschreyden
 't Kampspoedighe verdziet.
 Baltha. Wy dulden moeten/sander Godts wil 't niet gheschiet.
 Batav. Hoe dulden Lief? Helaes! het sterben is ny nader/
 Als ich dees kind'ren sie; gaet ghy en volght u Vader.
 Balthazar met de twee Hellebaerdiers ghevanghen, Godefroy
 en Eduwaert met de twee kinderen binnen, Bataviana blijft
 alleen op het Tonneel klaghende.
 Op my! hoe grint Fortwyn/hoe wars ben ich het licht.
 Hoe 't leven ny verbeelt/te wichtich is 't ghewicht/
 Dan desen waren ramp/van dese wreede drucken/
 Ach hoe weer-hanich zijn de lucken/maer onlucken
 Helacy! sijn stantbaester in heur wemens aert/
 Het onluck blijft vaech hy die 't meeste luck is waerdt
 My walght Helacy van mijn leven ich ben 't maede/
 Nochtans men zeydt den goeden alles streckt ten goede/
 Hoe heeft d' Apostel Paulus dese spruck verstaen/
 Dat wat den Hemel doet om 't beste werdt ghedaen?

27.

ofte H. K. den stouten, en BATAVIANA.

Wil d' Hemel pets onrecht? is d' Hemel onrechtvaardich?
 Wil d' Hemel datmen straffen die gheen straf is waerdich?
 Mijn waerden Balthazar die gantsch gheen schuldt en heeft/
 Maer Bureghelijck met sijn ghesinden heeft gheleest/
 En noyt met Hoecx noch Cabeljaus sich niet bekommert/
 Doch met gheen nieuwe grillen hem niet heeft besloommert;
 Sal die nu sijn belast ghevanghen sijn ghestelt?
 Sal nu een vroom ghemoedt gheschieden dit ghewelde?
 Nch! Hemel isser in u wille pets verholen?
 Wilt ghy dat ick helaes! in eenicheyt moet doolen?
 En derf het waerste pandt 't gheen ick ter werelbt heb/
 Is nu de bloed' van luck/verloopen tot de Eb?
 Ebt Hemel voorts mijn leben door de tocht mijns tranen/
 Want nu ick mis mijn Lief/Zon en Maens sichten tanen/
 Het Hemelsche vertouffel met ghestert beroeft/
 Helacp! mijn ghesicht verdziet/verveelt bedroeft/
 Wars hen ick van al 't gun mijn ooghen nu beooghen/
 Du my mijn Balthazar ontschuldich is ontoghen:
 O Balthazar! wat ist? wat ist dat ons gheschiet?
 Op me! wat nare quel! wat snarrighe verdziet?
 Wat rampen kunnen menschen maecken meer ondullich?
 Als vanghenis te liden/wesende ontschuldich?
 Onschuldich is mijn Lief/onschuldich is hy-wis
 Van 't Hoecx en Cabeljaus hy gantsch lijk byp van is/
 Kan d' Hemel liden dit? kan d' Hemel dit ghebooghen?
 Heeft onrechtvaardicheyt nu 't krachtichste vermoghen?
 O Magistraten/Heeren/hoe ghy werd't misfrucht
 Dat ghy d' onnosfelen moedtwillichlijck verdrucht/
 Wat waent ghy? dat ghy sult hier eenwelijcken leben
 En aen den ALLER-HEER gheen rekeninghe gheben
 Dan u baldaed' ghe doet/dencht ghy niet dat ghy zijt/
 Helacp slechts ghestelt voor een bestemde tijdt;
 Hoe onbedacht/aem kiesmen vaech die ons beheeren/
 Jae dick niet wijs ghenoech hun selven te regeeren;
 Helaes als ick 't bedenck ick voor de kiesinghe is/
 Want velen onder humliens sijn hun selfs niet wijs/
 Maer in verdwaelde Hooghuoet sottelijck verwarren/
 Dus wertmen dan beheerst door dwase puure narren/
 Stadthouder ghy zijt blijk van 't gunt ick heb ghesepdt/
 Ick weer/ick siet ick vind' u redens onbeschepdt/
 Onluchighe Gheneent waer dwaesen 't al ghebieden/
 Waer dwaesen wille moet noadtfaechelijck gheschieden:
 O luckighe Gheneent hoe heughelijck ghy leeft
 Die een broom-harte Prins/en Magistrate heeft/
 Bataviana siet voor ooghen heur ellenden/
 Bataviana siet hoe heur ghesluck wil wenden

Hoeck en Cabeljauws

Rae d'nsfelijcke poel van ramp en teghenspoet/
 Veruudt's men ons gheweldt te wredeleicken daet:
 't Schijnt my mijn Geest woortseft/ich hoor't/ ick hoor't hear myt:
 Hoe wit dit ongheluck veel ongheluck sal spuyten.
 Cyne! wat my ghenaeckt noch onghelucken meer?

- Meer.
- Echo. Meer Echo? stelt het luck sich gantselijck in verkeer?
 Batav. Keer.
 Echo. Helaes het heert; En wil 't luck twee ghe-echten scheident
 Batav. Scheyden.
 Echo. Wil sy ontfreng'len twee die Echt'lick lieven beyden?
 Batav. Beyden.
 Echo. Wy beyde vzeemde galint wat is doch u begheer?
 Batav. Eer.
 Echo. Eer Eer! neem mijn eer ick moedichlyck verweer.
 Batav. Eer.
 Echo. Mijn Eere ick behoed' die niemant en sal vzeeken.
 Batav. Breken.
 Echo. Swijght Echo; swijght/quelt langher my niet met u spzeeken.
 Batav. Spreken.
 Wat wilt ghy spzeeken? spzeecht gheen gh'loof ick u en geers/
 Want 't sy in luck of ramp ick eereijcke leef:
 En woebe doe dat ramp mijn Eer niet sal vermind'ren/
 Demidts dat ongheluck gheen eere kan verhind'ren.
 Wat waent ghy dat onluck mijn eere roben zou?
 Och nern ick immer blijf een eereijcke vrouw.
 Raest ongheluck en buldert wt al uwe plagen/
 Een deuchtsaem eerlijck hert kan alle rampen dragen:
 Den Hemel der verdruchten overlafst wel wreecht/
 Den Hemel doet sijn wil hoe wel Godt niet en spzeecht.
 Godefroy Eduward.
- Batav. Wat maren neben hebt ghy hzenght ghy doadt oft levent.
 Godef. Seer goede onderrechtingh kunnen wy u geben.
 Eduw. Helacw onse Neef die is in groot ghebaer
 Sijns lebens.
 Batav. Hemel maect! Godef. Waer toedient dit ghebaer.
 Eduw. Waent ghy dooz nwe rasingsh dit ghebaer te mind'ren.
 Batav. Op me bedroefde vrouw! Helaes! waer sijn mijn kind'ren?
 Godef. Sy bleben by uw' Man.
 Batav. En ick in droef gherreure.
 Mijn leven ick verhozt/mijn herte ick verseure.
 Eduw. Waer sijn uw' reden Dicht?
 Batav. De reden sijn verlooren.
 Waer toe Watabiana zijt ghy doch ghebozen?
 Godef. Onnosse Baltthasar!
 Het klaghen helpt hier niet/

oft H. K. den stouten BATAVIANA.

Hoe wel dat aem nian groot onghelijck ghesel i t.

Batav. O Neben raed/ wat raed? Eduw. Nicht wilt u eerst bedaren/
Gheen onghelucken immer soo bes waerlijck waren/
Oft gaedt belendt het quaetste eynt noch wel belet/
Het werelts ongheluck int laest sich selben redt.

Godef. Cis raed saem ghy terstont met Balthazar gaet spreken.

Barav. Gheb. anghen hem te sien het sal mijn herte vrecken.

Eduw. Cis mi tijdt dat ghy proef uws reenderadingh doet.

Godef. En d'Heer Stadthouder valt ootmoedelijck te boet.

Barav. Te boet i aen hem te boet? Eduw. Aen hem en aen gheen ander

Barav. Aen hem die twee Ghe-Echten schepdet van malkander?

Godef. Hy is uw' rechter. Batav. Hy? Godef. Ja hy en anders geen.

Eduw. Hy ist die in u nood' u helpen kan alleen.

Barav. Doch sprecht eerst met u Wan om sien wat hy sal raden.

Batav. De moedt beswijcht my/ midts mijn hert is so beladen

Godef. Dat sinneloos ich ben.

Batav. Stelt Nichtte u te vreen/

Godef. Het grootste ongheluck verespicht de meeste veen. Alle binnen.

Derde Bedrijf.

Vrederijck.

Voor Hoeck of Cabeljaws is Balthazar gebangen/
Wat nu sijn vrou sal doen daer sal my na verlangen/
Gheen toevlucht heeft sy als te vallen my te boet/
De strasheit hewes harts nu voor my binggen moet/

Oy dat de hand en blan van liefdens vuurich blaecken

Nu aen verzadingh vande graghe lust mach gh'raecken/

Daer voor mijn langhe quet ten deele wert versacht;

Der midts' rghenot vant ghy mijn hert en ziel betracht:

Nu hoop ich sal nae wensch mijn luste zijn ghenoten/

Versoeten sal sy mi 't ghyt snarich heeft verdrotten;

Jan sal ick knielen sien voor wien ick vaken voor/

Verdooghen sal sy soecken/ die noyt hadt meedooch/

De schoonste schoon die opt de Belgicanen saghen/

Die sijnverlijckste vrou sal nu betweech'lijck klagen ;

Aen wien ick klaechde langh/maer sonder medely/

Aen wien ick langh versocht/ sal nu versoeken my:

Nu sal de perle's perl wyt ooghen perlen dringhen/

Op vooze handen sullen mi te samen wzinghen/

En heure haercken bloosen 't purper schoonste raet/

Wt vrees die sy heeft voor heur ghelief dens doot/

En 't leven gheven my/ die leefden sonder leven :

Soe datse hem en my het leven nu sal gheven.

Hoeex en Cabeljauws

Zijt welkom Heer van Kleef.

Kleef dan Gruythuyfen, Beveren, Rassinghen blyven binnen.

Kleef.

**'k Danck uw ghenade seer/
Dan Zurrice-Zee ick koom.**

Vred.

En waert ghy oock ter Deer?

Kleef.

Ick ben daer oock gheweest.

Vred.

Wat is u daer erbaren?

Kleef.

**'k Heh gheen onraed' int minste kunnen openbaren/
Het Hoeex en Cabeljauws is daer in stilt ghewis.**

Vred.

De Heer van Beveren noch niet ghekomen is/
Noch oock Ghyrtuyfen/wat of d'oorjaeck doch mach wesen?

Het doet my duchten midts wy 't quaedste immer vresen.

Kleef.

Wy moghen hopen 't best.

Vred.

De hoop ons vaeck bedriecht:

Macht Hoeex en Cabeljauws in slaep eens zijn ghewiecht/
't waer wenschelijck; doch 't gun men niet vermach dooz machte

Men dooz een loos beleyden wel te weghe vbrachte.

Kleef.

Dooz loof heydt Heer?

Vred.

Dooz loof heydt immer men bebon/
Dat d'hoochste staten men dooz loof heydt immer won/
Want die de hoochste staten Wel'lyck niet en erven/
En doch staet gierich zijn dooz schalckheyt die 't verwerben:
Philips van Macedonien en Agataclis
Van Spilien ghetuyghen sulcr warachtich is/
Midts sy van kleyne staet tot hoochheydt zijn ghedronghen/
Dooz schalckheyt kon ghen Princken wt heur ruyck gedwangen:
Gh'lyck Fenophon in syn Historiael beschryf/
Van Cyrus wel ghetuyghet in d'eerste daeds bedryf/
Als sy d'Armenianen in syn k'heerschingh vbrachte/
't Gun sy niet dooz syn macht maer dooz syn schalckheyt vbrachte;
Dies dooz bedroch en schalckheyt som wy ryfen sien/
En kloechheyt ist soo 't al bedeckt'lick kan gheschien/
Doch mogh'lyck sal dit segghen u vzeent moghen schijnen/
Maer soo ghy let wel op Romeynen en Latijnen/
Ghy binden sult dat loos en schalckelijck beleydt
Meer windt als een rechtvaerd' ghe goedertierenheyt.

Kleef.

Mijn Heer die spreect alleen om sprekend' my te maekt,

Vred.

Schalck moet hy zijn die wil tot hooghe staet gheraken.

Kleef.

Nochtraus bedroch en schalckheyt d'hemel ons verbiedt.

Vred.

Staet-gierigaerts en dencken op den hemel niet.

Kleef.

Soo moeten sy de straf van d'hemel oock verwachten.

Vred.

De straf sy vresen niet/de staet sy meerder achten.

Kleef.

Soo d'hen el sy niet vresen staet hun staet niet vast.

Vred.

Velaes de Princken seiden dencken op het last.

Kleef.

Soo denckt het laetst op hun 't guut al de last moet d'aghen/
Soodaen'ge Princken moghen wy niet reen beclaghien.

31

of e H. K. den stouten, en BATAVIANA
Helbaerdier.

Helb. Ghenaed' ghe Heer een vrouwe verhoor; aen u versacht,
Vred. Konnt sy alleen?
Helb. Het schijnt sy niemant met heur voocht.
Vred. Wat Vrouwe ist?
Helb. Mijn Heer het schijnt een Burgheers' Vrouwe. Helb. binnen.
Vred. 't Ghehoor; 't gum sy versoecht men heur niet mach onthoutwen.
Kleef. 'k Der macht u inden Raedt.
'k Doe g'lyck mijn Heer ghebiecht. binnen.
'k Ick laet u Heer alleen. Vred. 't is reen sy gh'hoor gheniet/
Daer ober sal sy my ghereed' daer toe bevinnen/
Gaet ghy/en laet de Vrouwe daed'lyc komen binnen. Helb. binne.
'k Acht 't is Bataviana; Heughelyche wy/
O liefde weest ghy nu de Loosman/en het stup/
Mijns rederinghs/op dat ick heur mach beweghen/
En eyndelyck verkrijgh waer ick toe ben ghenegen.

Bataviana.

Barav. Velacs ghenaed' ghe Heer dit overladen hert/
Mer schrickelijcke ramp mijn sinnen soo verwart
Dat spaeck onmachtich is mijn klachten wy te spreken/
Doch laten dese blaeden die wy d' ooghen bzeken
De klachte voor my doen. Vred. Bataviana rijst.
Barav. 't is reden men u Heer de eer wys Amys bewijst.
Vred. Gheen reden dat ghy knielt. Batav. Helacy! meer als reden.
Vred. Ick weet d' oorsaeck wys hoornst.
Barav. Dat moedelyche beden
verfellen my. Vred. Ick weet het onuck van u Man.
Barav. En niemant als ghy Heer; 't onuck verlichten kan.
Vred. Sijn Hocheydt wy ghebiecht te straffen hem aen 't leven.
Barav. Onschuldich is hy Heer. Vred. Sijn daden anders gheuen
Wel klaerlyck te verstaen tot onser aller leedt.
Barav. Waer in heeft sy mis daen?
Vred. Wy Balthazar dat weet.
Barav. En weet ghy't niet mijn Heer? Vred. Hy selven kan't u segghen.
Barav. Ick bid u seght my watmen hem te last mach legghen?
Vred. 't is sulcx Bataviana dat hy sterben moet.
Barav. Soo sal verstoert dan werden het onnosse bloedt.
Vred. Onnosse is hy niet. Batav. Wat heeft hy Heer bedyeben?
Vred. Het Hoecx Cabeljaws heeft Balthazar doen sieven/
Hy sterben moet/hier is voor hem mit minst gheen raedt.
Barav. 't Behoeden van sijn leven in u handen staet.
Vred. Het gum sijn Hooghey wil en kan ick niet verhinderen.
Barav. Medooght ghy my niet Heer/hebt meed' sy met mijn hinderen.
Vred. Ghy eyscht mi en selven ghy meed' sy veracht;
Hoe smekende heb ick na u mi ghetracht?

Ghe:

Ghebeden en gheknielt ghelijck ghy hebt bebannen/
 Waer/laep! dooz mijn blapen gheen meedooch ghewonnen.
 Verfoecht ghy nu melj/hebt dan melj met my;
 Ick toonen sal melijden/toont ghy sulck melj.

Batav. Welacp Heer! waer in soeckt ghy mijn mededoghen?
 Vred. Dat ghy mijn gheeft mijn hart 't gheen ghy staelt dooz u ooghen.

Batav. Welacp Heer Stadt-houder nimmer ick gheloof/
 Vred. Ghy ban een Echte Drouw wilt maecken vleesch-lusts roaf.
 Batav. Soo ghy de rooffter zijt mijns herts mijns ziels mijns sument.

Batav. Welacp Heer/dit is u schichtelick beminnen/
 Dat ick mijn Echte lichaem aen een ander gaf/
 D Ampt bereyscht dat ghy mijn gheben soudt een str af/
 Tot anders' voorbeeldt/jae den Hemel soud' het wreken/
 Soo ick dooz geyle lust mijn Echte trouw durst breken/
 Mijn eere acht ick Heer/mijn albertwaerste goedt.

Vred. Acht ghy u eere meer als zijn verstorze bloedt?
 Blijft ghy dan met u eer/en hy blijft sonder leven/
 Dan gheeft ghy mijn uw' Eer/sijn leven ick u ghebe.

Batav. Sijn leven/en mijn eer/zijn van ghelijcke waert/
 Mijn eere en zijn leven Echt'lijck zijn vergaert :
 Sijn leven en mijn eer/onbzeeck'lijck zijn ghestrengheit/
 Mijn eere en zijn leven Hephlich zijn ghemengelt:
 Ondrassen kannen niet 't gun griffich is verknocht/
 Helaes dat ick sijn leven dooz mijn eermis kocht :
 Ghelooft mijn Balthazar in knaginghe soudt sterben
 Dat ick mijn Eere om zijn lehens hooch' most derben/
 Vermdt's dat hem mijn Eere is soo waerden schat/
 Dat hy mijn eer soo lief ghelijck mijn leven hadt/
 Waer ober mijn oneer sijn leven soud' verflinnen/
 Sijn epghen Drouw' Helaes! dat wierden zijn Beulinne.

Vred. Sijn moorderin ghy zijt soo ghy hem sterben laet/
 Vermits ghy al te sat'lick op u eere staet:
 Seer onbedacht ghy spreckett.

Batav. Helaes wat kan ick segghen/
 Ghy siet de eerbaerheit gheknielet booz u legghen :
 Beweecht ghenaed ghe Heer/laet dese rranens vloedt
 Bemurwen nu u hart/en tressen u ghemoet.
 Hebt meljd' met mijn eer/hebt melj met een Drouwe/
 Die heur mans leven garen/en heur eer soud' houden :
 Ootmoedelick ick bid/bergunt ny dese bee.

Vred. Bataviana ghy moet missen een van twee/
 Gheeft ny u eer/en aen sijn hoocheyt sal ick schryben/
 Op dat u Balthazar in lehens lijf mach blijven/
 Die anders sterben sal.

Batav. Soo sterf ick niet hem eer/
 Mijn leven waer mijn plaegh soo ick verlooz mijn eer:

Hoeex en Cabeljauws

Vred.

Deel eerder Balthazar/als lichaems eer verlozen.
Behout ghy dan uw' eer/en ick doe nae behoozen/
En straf hem nae verdienst. Batav. Soo sal hy sterben niet/
Want soo het recht alleen op sijn verdiensten siet/
Rechtwaerdicheyt die sal onnosseheit bezijden/
't waer deerehlyck dat hy onnossehlyck souden liden ;
Om waeck ick d' Hemel bid/den Hemel sulcr niet llydt.

Vred.
Batav.

Wat helyt u doch de waeck als ghy u Man zyt quijt.
O al te wreeden antwoort! vred. Selven zyt ghy wreede ;
Bataviana selven hem sijn doodt aendede.

Batav.
Batav.

Vermidt's ick eerhlyck hen? vred. Midt's ghy stijf sinnich zyt.
Deel eerder ick hem mis als datmen my verwyjt
Dat ick sijn leven dooz oneere heb veruormen.

vred.
Batav.

Doyt dacht ick datmen sulcke Vrouwen inmer vromen.
Ghenaed' ghe Heer medooght. vred. Ick seght neens vooz al/
Dat ick hem dabelhijke doen onthoof den sal/
't is reden datmen straf de quaed' en boose daden/
Ick acht Bataviana sal heur wel beraden. Binnen.

Batav.

Beklaghelycke staet waer in ick my bevin/
Soo ick dooz het verlies mijns eers sijn leven win/
Verliesen wy veel meer/of hy verlooze sijn leven/
Vermidt's sijn leven kan my d'eer niet weder gheben:
En soo ick houd' mijn Eer/mijn Lief ick dan verlies/
Wat's best/ dat ick sijn leven of mijn eer verlies?
Dalkhoofdich ick verwar/sae kan my selfs niet raden/
En van twee quaden moeten kieses d' minste quade/
Seer aenghenam is 't leven/g'lyck de eer oock is/
Ous soa ick wel bedenck hoe dat ick kies ick mis/
't schyck'lyck is de keur/en lacy te ghebaerlyck/
De eere Gheest'lyck is / en 't leven dat is waerlyck:
Het Gheestelyck moet boden 't waerlyck sijn gheacht/
Soo ick om 't leven dan mijn Eer en Echt verkracht/
En dooze d'oneer mijn waerden Balthazar hebhele/
Sijn leven my verheucht/maer ick beswaer mijn siele;
Bataviana neen/het heyl wus ziele bewaerd/
De Ziel vooz d' Hemel is/het leven vooz de aerdt :
Het leven tyd'lyck is/de ziel sal eeuwich duizen/
Pachtans soo terecht my weer de s'waekheyt der naturen/
Het broste vleesch my locht/helacy al te snoodt/
Ick schyck'lyck helacy vooz de al verschycker doodt/
Ick tril/ick heef/ick ps/vooz 't vin' ghe swaerdens sijnden/
O Hemel! wat verwarringh in mijn herre stryden/
Hoe angstich is mijn keur? de keur mijn woordt helet/
Hoed' ick zyn leven och! so wert mijn ziel besmet;
Hoed' ick mijn zielens val/soo moet Balthazar sterben.
Derwoest/verbaest helacy! dese sinnen swerven/
F

Hoecx en Cabeljauws

Niet weet ick wat te doen/helaes bedroefde Vrouw?
 Want dat ick om sijn leven Godt verzoemen souw/
 Den Hemel wreecht mijn zond/ want d'Hemel is rechtbaerbich/
 Midts ick sijn leven achten ziels verliesingh/ waerdich.
 Deen Hemel; ziel en leven sijn u enghen bendt/
 Hoed' Hemel dat het vleesch/mijn ziele niet herlepdt:
 Gotmoedich hid ick Heer gunt u dienst/maert verhooringh/
 Op dat het lasse vleesch my streckt tot gheen bekooringh.
 Ter werelbt ick gheloof/dat noyt ghebeurden pet
 't Gunt u alwetenheyt te vooren niet en siet.
 Al was't niet soo gheschicht/'t gheschiet door u ghenghen/
 Dermidts de Dicker pets/mt minste kost volbrenghen/
 Ten waer door u toelatingh/dus gheloof ick wig/
 Dat mijn verdriet en ramp u Heer' ghe wille is.
 Want 't gunt my Salichst is wilt ghy my Heer toevoeghen.
 Na Balthazar ick gae die dood'lick is bedroeft/
 Om troosten hem/hoe wel sijn Vrouw selfs troost behoeft.
 In Belgica helaes! men noyt bedroefder saghen/
 Gheduid' op me! gheduid' / wy moetent duldich draghen. Binnen,

Vrederijck.

Ist moogh'lick dat een Vrouw so stantsbaest soude wesen/
 Dat min sy haer Mans doot als heur oncer soude wesen?
 Is't moogh'lyck dat een Vrouw heur eer meer achten kan/
 Als door oncer te hoeden 't leven van heur Man?
 Het schijnt Bataviana lieft hem wil sien sterben/
 Als dat sy om sijn leven heure Eer wil derven:
 Dochtans en isser op de onwringh bande aerd'
 Noyt heugelijcker/nocht van kostelijcker waerd'/
 Als 't aenghename leven; lieft sy hem te rechte/
 Ghelijck sy schuldich is/en nae de plicht heurs Echte/
 Ghelooven kan ick niet/dat sy hem sterben laet/
 't En sy dat sy 't beloop des Werelds niet verstaet.
 Van doech stijf'innicheyt kan veel in Vrouwen wercken;
 Doch of sy heur beraden sal ick haest sal mercken;
 't Is ongheleefflijck sy hier in volhardden zou/
 Zijt ghy Bataviaen niet ghelijck een ander Vrouw?
 Of hebt ghy niet ghesien/ghelijck wy allen saghen/
 Dat Vrouwen om heur lust heur Mannens levens waghen?
 Wier ober ick geloof dat sy verand'ren moct/
 En dat sy weer op meus ny ballen sal te voect.
 Doch soo ick heur noch in heur oude gril macht winnen/
 En dat ick heur niet reden niet en kan berwinnen/
 Verkrachten sal ick heur/want 't vaecten soo gheschiet/
 Dus half met heure wil/oft onwil/ick gheuet.

ofte H. K. den stouten, en BATAVIANA.

Maer my de lust toe terghyt/waer ick mijn eer wil waghen/
Het vraghen is te kindts/de Ricker maeckten 't vraghen, binnen.
Balthazar inde ghevanckenis.

Belonmert en beschadudot is het licht mijns luct/
De schrickelijckste plaegh des menschelijcke durt
En swaerste tynampen/lacp ! my bestrijden/
O Belgica hoe kunt ghy dese wreed heydt lijden?
O Stouten Hertoch Karel/sels ghy ny mis doet/
Dat ghy u handen baed't in mijn onnosel bloedt/
Onrecht ben ick beschuldicht met verraderpen/
Helaes ! mijn trouweyert wert gheloont niet tynampene
Ha Karel ! ghy bereydt u ziel verdoemnings saus/
Widts ick noyt schuldich was van Hoecx noch Cabeljauws:
En sult ghy Balthazar onschuldich laten sterben?
En mijn Bataviana hoed loos laten s'werben?
Stadthouder ghy en doet niet 't guut u Anuyt betaemt/
D Anuyt ghy self mis doet/u anuyt ghy selfs beschaeint ;
Helaes ! als ick bedenck mijn kind'ren en mijn Drouwe/
De quellingh en 't verdriet/de knagingh en de rouwe/
Die lacp hant belast ! veel meerder ick helslaecht/
Als dese hoepens die ick gantsch ontschuldich draegh.

Bataviana.

Barav.
Batav.
Balth.

Ach Balthazar Helaes ! Baltha Wat is u Lief erbaren?
De mare die ick brenghen sal u meer bes'waren/
Wat seydt Heer Frederijc? Barav. Geen troost ick by hem vindt.
Rechtvaerdicheyt helaes ! is gantschelijck verblindt/
Sweert dat ghy boeten moet/de mis daedt niet u leven.

Baltha.
Barav.
Baltha.

Soo salmen my een onrechtvaerdich Dommis gheben.
Lief Balthazar wat raed/helacp ! lief wat raed?
Gheduldicheydt? Barav. Ghedult? op me ! bedroef de staet/
Mildmoedicheyt en wantrou beyde my bestrijden.

Balth.
Barav.
Balth.
Barav.
Balth.

Wat dat de Prince d'iet sijn Onderdaen moer lijden.
Moet d'onderdaen dat lijden soo hy doet ghewelt?
De Princen zyn als Goden ay de aerdt ghesfelt.
Seght dat het Niels'ren zyn/die recht en veen verdrycken.

Balth.
Barav.
Balth.

Gheleden moeten zyn de rampen en ondrucken.
Hoe kan den Hemel lijden dit ghewelt te sien?
Hoe kan den Hemel lijden dat dit soud' gheschien?
Hoe kan den Hemel lijden dat dit soud' ghebeuren?
Daeromme wil den Hemel dit geweldt niet stueren/
Ist niet in syne macht?
Daer twyffelt niemant an.
Daerom belet hy't niet/soo hy't besetten kan ?
Bataviana laet ons in syn raedr niet treden/

oft H. K. den stouten, en BATAVIANA.

Want Godts boozsichticheydt gheen menschelijke reden
Begrijpen kunnen/ jae de mensch daer in verdwacht/
Jae die daer meest van spreekt vaech aldereerste faelt/
Ghelooben moeten dat al t'gint wy sien gheschieden
Dooz sijn toelatingh beurt/ soo 't niet is sijn ghebeiden ;
Dus 't gheen dat Godt toelaet men inners liden moet.

Barav.
balth.

Soo watter dan gheschiet den Hemel selven doet.
Seght dat hy sulcr ghesenght vermits hy 't niet beletten/
Dus moet ghy Lief in alles u ghelaten setten.

Barav.
balth.

Helacp ! ons ellenden zijn int hoochste top.

Wy dilden moeten lief en spiegel'len ons aen Job/
Ick bid u seght my 't antwoort dat ghy hebt ghekreghen
van d'Heer Stadt-houder.

Barav.
balth.

Best is sulcr Helacs versweghen/
Vermits het meer beswaren sal u droef ghemoot.

Barav.
balth.

Soo acht ick dat hy tracht na mijn onnoosse bloedt.
Ach ! dat ick niet mijn bloedt u serven mocht boozkomen/
Ghelooft Batabiana soud' int miust niet schroomen
Te knielen onder 't swaerdt/mijn doadt ick graech verkiez/
Midts ick dooz u verlies my selven gantsch verlies.

balth.

Staeckt my bedroeft gheweent/ stut uwe tranens blieten/
Want uwe oogghens bloeden meerd' ren mijn verdrieten.

Barav.
balth.
Barav.

Te weed is mijn onluek/ te swaer is ons misval.
Den Hemel ick een sael ghe ziel op off ren sal.!

En laten my Helacp ! niet mijn kind' ren swerben/
Die humme Vader onrechtbaerdich moeten derven ;
En ick verlaten Meduw' in een naere guel/
Die moed loos tab'len sal in een bedroefde Hel/
In onnende ghetrew met een verdrietich jam' ren/
Verfelt Helacs/ met rwe onnoosse kleene lam' ren/
Die Verder-loos hier sullen swerben sander stuur/
O Salthasar Helacs ! de tedere natuur

balth.

Van een sleuw' hart ghe vrou/kan schaers de laste draghen.
Batabiana Lief ommit is al dit klaghen/

'T is raed saem datmen alle naersticheyt noch doet/
En booz de laetsienael hem noch eens valt te voet/
Op hope of ghy meucht Heer Diederijck beweghen/
Want dickwils de gheheden van een vrou verkreghen
Medooghen : moogh' lijk dat ghy hem bewegghen sult ;
Ick bid u gaet/ booz u sal spreken mijn onschult.

Barav.

Ick gae seer willich lief om hem booz u te spreken/
Op avontuer ick sijn voornemen machte vrecken/
En mid' lertijdt vertraost u selfs met Godt alleen.

balth.

Ghelooft my Lief/ dat ick in alle mijn ghebeen
Gonnoedelyck hem sneeck/ my' gracp te verleenen
Dat ick mijn wille met sijn wille mocht vereenen/

Hoecx ende Cabeljauws.

Op dat dees Offerhande t' sijnder eer gheschiedt.

Batav.

Ick gae nae d' Heer Stadt-houder en vertoebe niet.

Balth.

Met groot verlanghen sal ick uw' weerkomst verwachten.

Batav.

Ach! of den Hemel gunden dat ick dooz mijn klachten

Sijn heet bewegen mocht.

balth.

Ick hidde dat ghy gaet.

Batav.

Ick laet u Lief helaes! doch niet alleen u laet/

Mijn herte blijft by u/hoe wel ick van u scheidde.

balth.

Derlanghende ick nae u wederomkomst verheyde.

batav.

Ick komne baerdich weer. Binnen.

balth.

Het wanckelbaer gheluck

Verkeerlijck van aert,

Verwifelt vreught in druck

En woedelijck beswaert.

Buyten giften

Wy haect missen,

Dus helacy! 't ons berout

Soo men op 't gheluck betrouw.

Gierich/smierich onstantvast/holland' sollend' wyt het spooz/

Soo haest als 't luck men vint/soo haest men 't weer verloo?:

Wie kan toch van frostyn int minst yet loslijck's segghen/

Want op haer grond en is gheen vasticheyt te legghen.

Als sy top hooghe vliedt

Heur vleughelen kort knipt

En weer int laeghte schiet

Op dat 't luck ons ontsipt,

Heure nieten

Sijn verdrieten,

Heure watten schijnen yet,

Maer helaes! de yet is niet.

Ongheftadich is lux Vrou

Mits mijn rechte heuglijck was.

Maer helacy! droeve rouw

Overvalt my al te ras,

In ellenden

Sy my wenden

Al mijn heughelijcke rust,

Sy vervormden in onlust.

van heur ick proeve heb,

Heur wesen is verwoed'

Heur vloed' is wis heur Eb'

Heur Ebbe is heur vloed',

Deur malkander

Ist verander,

Dus helacy! 't ons berout

Somen op 't gheluck vertrouw.

Dooz ooghen sie ick nu een onrechtbaerd' ghe dood/

O Princen hoe Baldadich/hoe misfruct/hoe stooch

Sijn u bedrijven Princen/en u raden allen/

Wat sietmen in u doent onreed' lijcke gheballen.

Het Rechter's swaert is onrecht in u handt ghestelt;

Het Rechter's swaert doet recht/maer neimmermeer ghelweldt:

Dan 't Rechter's swaerd' men mach niet anders oock vermoeden/

Als om te straffen hoosen/en te hoeden goeden:

Dus Princen soo ghy dese Wet niet recht bewaert/

Soo maecht ghy van het swaerd't u eyghen Rechter's swaerd't/

Het Rechter's swaerd't wert u in Rechter's handt ghegheven/

Op dat ghy niet het Rechter's swaerd't soudt recht lijk leven;

Dus Rechter's zijt gherechtich/en gheen onrecht doet/

En laet het Rechter's swaerd't verstoppen niet het bloedt

Dan een onnossel hart/wilt 't Heyl' ghe Recht niet beken/

Of Rechter's swaerd't niet recht/sal 't onrecht aen u waken/

Hoeex en Cabeljauws

Lae peder druppel bloedt sal roepen waerck aen Godt/
 Mits ghy het smaerdt ghebruyckten teghen Godts ghebodt;
 Dus soo ick moet gheduldich dese straffe liden/
 Stadt-houder hout ghewis/dat ghy sult sien de tijden
 Dat d' Hemel dese bloed-verstoringh niet vergeet/
 De selfde Maet meet in waer dat men meed' wyt meet.
 Vrederijck wandelende over het Tonnel, en een

Pagie komt uyt.

Pagie. **Batabiana Heer/versoecht aen u verhoor.**
 Vred. Ontwaerdich is hy 't luck/die tijdens gunst verloor/
 kront sy alleen? Pagie. **Alleen.**
 Vred. **Hoort. Pagie. Wat's Heer u gheschiedt?**
 Vred. **Welnyl sy by my is/laet niemantd' (t sy wat lieden)**
 My spreken komen/voorz dees D'outre van my gaet.
 Pagie. **Het sal gheschieden/nemantd' ick in komen laet. binnen.**
 Vred. **Gaet nae Batabiana laet heur by my komen/**
 Du moet bequamen tijdt wel wesen waerghenomen/
 Al ist so dat ick heur gheniete daaz gheweldt/
 Doaz heur en sal het kunnen wesen niet gheweldt;
 Heeft sy heur cere lief/soo sal sy't niet ontdecken/
 Doch sal sy vreesen my tot tooren te verwecken/
 Doch vooz dat ick heur niet gheweldt wil tasten aen/
 Sal ick betrachten eerst heur wille te verstaen.

Bataviana.

Ghenaed' ghy Heer de rampen die ons oberbielen/
 Die dwinghen my ootmoedich niet ghebeen te knielcn
 Gy hope dat u hart int laest beweeghen sal/
 Om gunstich ons te zyn int luckeloos toeval/
 Coont mi u graty Heer/ich bid u heyt medoghen/
 De heedenis mijns Mans bestaet in u vermoghen.
 Vred. **Sijn leven dat bestaet alleenlijck in u handt.**
 Batav. **Ich bid u Heer dat ghy de lusts-toecht wyt u handt/**
 Ghenaed' ghy Heer/laet lust u harte niet verleyden/
 Laet wulps graeghtens schicht/u ziel van reen niet scheidens.
 Wijst vooght-heer wdes selfs/ontzuydt u selven niet/
 Ghebiedt doch wy'r u selfs/soo and'ren ghy ghebiedt.
 Laet stijghen niet nature boben d'Heyl'ghe Leere;
 Wert gheen staef vande lust/hout selven het behere;
 Laet wulps secheyt niet bened'len u verstant;
 Wrecht door u vleesche lusten niet weew'ghe schandt;
 Laet Heer u manne-hart de Pischer niet bedelven;
 Wel heersehen kint ghy niet/heerscht ghy niet wy'r u selven.
 'Tis dulle rasperpe die u reen bekracht.
 Vred. **Het is u schoonheyt die my daer toe heeft ghebracht.**
 Batav. **Batabiana 't is u schoonheyt die her dede.**
 Hoe kan de schoonheyt Heer verleyden d'Heyl'ghe redens

Doch

ofte H. K. den stouten, en BATAVIANA

Vred. Doch soa 't mijn schoonheit is/de schoonheit ick beklaeft.
 Vred. D schoonheit oozsaech was dat ick u liefde dyaech ;
 Batav. En lief de dyaeghen sal/gheburende mijn leven.
 Batav. Mijn Heer soo my pets schoons den Hemel heeft ghegheben/
 Vred. Wilt ghy dat ick dat schoon oncuysfelijk bestiet ?
 Vred. Ick bid u stelt ghy schoonheit niet soo strichten Wet:
 Batav. Het schoon en is gheen schoon/so 't schoon niet wert ghenoten.
 Batav. Onkuysf heyt doet ver'welcken gantsch de schoonheit s loten.
 Vred. Het schoon en is gheen schoon/soo 't schoon niet wert behoedt.
 Batav. Soo ghy te stricht bewaert u schoonheit ghy misdoet/
 Batav. Het leven van u Man/en 't mijne dootd ghy bedde.
 Batav. Stadt-houder/ 't selsde 't gun ick u booz desen zende
 Batav. Dat segg ick noch/hoe dat mijn eer soo waerd my is
 Batav. Dat liever ick mijn Man/als d'Hepl' ghe Eere mis/
 Batav. Ontgheeft u suler/ick bidde staecht u woupsich terghen/
 Batav. Onrelijck ghy doet/my om mijn eer te berghe.
 Batav. Maer om de cerbaerheyt die Heer ghy in my siet
 Batav. Verhoort ghy my te helpen in mijn swaer verdoet;
 Batav. Vermidts mijn Balthazar ontschuldich is ghebanghen.
 Vred. 't Bestaet in u alleen sijn leven te verlanghen/
 Batav. Batabiana Lief/ick bid u 't my vergunt/
 Vred. Waer dooz ghy 't leven van u Man behoeden kunt.
 Batav. Om d'wonderd levens Heer/wil ick mijn eer niet gheben.
 Vred. Soo zijt ghy dan bemoostersesse van mijn leven/
 Batav. O schoonste alderschoonstens dat ghy saecht mijn hert !
 Batav. De woefte raserp de quelle en de smert !
 Batav. Ach dat ghy saeght mijn hart/pets anders zoudt ghy binnen.
 Batav. In mijn hart is de druck/in u hert gepl benimmen
 Batav. En sortelijcke schicht. Helacy ! groot verschi.
 Batav. In mijn hart is de eer. In uw' hart d'art le wil.
 Vred. Die wil moet zijn ghedaen/ghy sult en moet het gh'henghen.
 Batav. Stadt-houder wat's u doent? waer toe wilt ghy my brenghen?
 Vred. Dae 't gunt mijn ziel betracht hoe ghy'e r u teghen stelt.
 Batav. Stad'houder u bedact/en doet my gheen ghevelde.
 Vred. 'C is liefde die het doet. Batav. 'C zijn woede tyzampen.
 Vred. 'C is wat het zw/ghy sult en moet mijn wille w'en.
 Batav. Waer Hemel! Vred. Enschyt geen waer doet willich mijn begeer.
 Batav. Onwillich ick verlies mijn langh bewaerde eere.

Hy draecht heur met ghewelt binnen.

Godefroy Eduward.

Godef. Helacy ! Peef/hoe my het ongeluck verdriet.
 Eduw. Het gunnen aen ons Peef/en Dichte hepde siet.
 Godef. Waer d'hartoch hier/men mocht toe graep hem beweghen.
 Godef. Helacy Son en Maen/die zijn hui hebde teghen.
 Eduw. Doch op sijn onschudt ick my aldermeest vertrauw.
 Eduw. En ick beklaghe meest sijn kind'ren en sijn Dromt.

Het

oft H. K. den stouten, en BATAVIANA.

Godef. Het onheil is groot. Eduw. En immer moetmen't lijden.
 Eduw. Wat sien wy al verduets in dese d'oeve tijden!
 Godef. Als d'Heeren Cyg' ren werden over hem ghenent.
 Eduw. Helach! Heef/ dees centw' met reem mach' zyn beweents.
 Godef. Als wy d'onnascheyt dus sien byaaniferen.
 Eduw. Als Rechters/ in mis-rechters' heure naem verkeeren/
 Godef. O Middelburgh! hoe seer is mi u staet verwart;
 Eduw. Ach Hertooch Karel waer is mi u stoute hert?
 Godef. Waer is rechtbaerdicheyt? waer is het rechts' vermoghen?
 Eduw. Is nu rechtbaerdicheydt de Scepters' sway ontblaghen?
 Godef. Kan Hertooch Karel dese vreed' heydt nu bestaen?
 Eduw. En doen vermoorden sijnen trouwen onderdaen?
 Godef. O Prins! onwaerden Prins die sijn Bassael verducliten/
 Eduw. Wel waerdich dat den Hemel hem sijn Ampt ontrucken.
 Godef. Een onrechtbaerdich Prins/en is sijn Ampt niet waerd.
 Eduw. Een onrechtbaerdich Prins ist snodeste op de aerdt.
 Godef. Een kancker in sijn staet/die langher niet kan dueren.
 Eduw. Misdoet den Hemel/en de Wetten der naturen.
 Godef. Seer qualijck ick gheloof dat d'Hertooch hier van weet.
 Eduw. Sou sijn Stadt-houder doen ons Pebe al dit leet?
 Godef. Ik Geloof het Peef gewis. Edw. Dit waer seer vzeent en wonder.
 Eduw. Ten kan niet anders zyn/hier schuyt yet selsaems onder.
 Godef. Soud' d'oude bymitschay dan in haet wel zyn verkeert?
 Eduw. 't is waer sy by ons Peef seer langh heeft ghelagheert.
 Godef. En vrienden oock ghescheyden g'lijck wy allen weten.
 Eduw. Ontfanghen vriend' schay/Peef wert lieftelick vergeten.
 Godef. Waer ou is dat ghy spreekt/hebt ghy dan nets' verspiedt?
 Eduw. D'onsekerheyt als nach het spreken my verbiedt.
 Godef. Ach! datmen mochten yet tot sijn verlossingh krijghen.
 Eduw. Het ghene dat ick denck dat moet de schaemt vers' wijghen.
 Godef. Ist schandelijck? Eduw. Het is.
 Eduw. Ist schand' vooz ons Cosijn?
 Godef. Int minst niet vooz ons Peef/maer al de schand' is zijn.
 Eduw. Vooz d'Heer Stadt'houder?
 Godef. Al de schand' sal vooz hem waesen.
 Eduw. Ik Wensch dat ick weten mocht waer wy dit is gherefen.
 Godef. Ten dient noch niet geseyt. Godef. Het schijnt ghy my mis'vrouw.
 Eduw. 't is haest ghesproken Peef/dat naderhandt berout.
 Godef. 't is wonder Peef/dat ghy 't gheheym vooz my wilt helen.
 Eduw. Op zijn bequame tijdt sal icket u mededelen.
 Godef. Alst moghelijck is te spaed'. Daer ober laet ons gaen/
 Eduw. Om spreken onse Peef of Nicht om te verstaen
 Godef. Wat naerder onderrechingh/ 't mach' zyn dat ick misse/
 Eduw. Het gene dat ick denck ick lieftelijcke gisse/
 Godef. Ghedachten die zyn by/doch als ick ben by haer/
 Eduw. Ghewisselijck dat ick de waerheyt openbaer.

oft H. K. den stouten, en BATAVIANA.

Godef.
Eduw.
Godef.
Eduw.

Daer weet sy 't gun ghy gisf;
Ick mach my wel versinnen.
Ick bid u laet ons gaen.
Om waerheydt wyt te winnen. beyde binnen.
Bataviana seer verbaest.

Verdwinstert Gonden Son/benevelt 's aerdens krijs/
Dermidts op me ' helaes! ick voor mijn selven ps;
Ick schricke voor de romp wiens ziele ick besmetten/
Ick brack de Heyl' ghe Echt/'k misdeed' de Hemels wetten/
'k Vermaozden mijn ziels heyl/mijn eere is verkracht/
Doch d' Hemel weet dat ick daer noyt na heb ghetracht;
'C is Vrederijck die my daer toe laes! heeft ghedronghen/
'C is Vrederijck die my mijn eer heeft afghedwonghen/
Hy ist die stal mijn eer/die woestighen Cyran/
Al d' Oceaense bloed' my niet meer suppen kan;
Bataviana schaemt heur voor heur eyghen selven/
Helacp! dat ick mocht mijn lichaem nu bedelven
In een vergheten graf/want 'k ben my selven wars/
Dermidts ick leven sal in een bedroefde pars;
In bloeden van 't ghetraen/nu dat my is benomen
Het gun/Helaes! ick nimmer weder sal bekomen:
Mijn eer/helaes! mijn eer/mijn eere is verquist!
Bataviana nu het alderwaerdste mist!
Helaes! sal mijn oneer/mijn man nu 't leven gheven?
Veel beter dat ick met mijn eere waer ghebleven
En hem verloozen hadt/helaes! het is gheschied/
Lae al het na beklaghen kan my helpen niet/
Durst wyt benaude bloed' u herte tranens reghen.

Vrederijck.

vred.
Batav.
Vred.
Batav.
Vred.

Op geest
heer een
Goude ke-
ren en gaet
binnen.

Wat klacgheit ghy Lief!
Op me! de Sterren zijn my teghen.
Dermidts dat ghy my hebt mijn wil en lust vergunt?
Om dat ghy waent het gun ghy niet we'er gheven kunt.
Het leven van u Man/dat mooght ghy sekers houwen.
Ontfanght dees gift van my / en wilt mijn woord vercontwen/
De quel nu eynd/'t welck gantsch u sinnen heeft verwart.
Helaes! Goudt om den hals/en droef heydt in mijn hart;
Beklaghelijck ontluck/bezammer al te deerlijk/
Het Goudt niet maken kan/mijn lichaem wed' rom eerlijk:
Bloost haecken/sloost ach bloost! Helacp bloost van schaemt/
Oncerlijck ghy nu zijt/en eerlijck ghy hier quaent/
De schaemt op me! de schaemte doet mijn herte schromen/
Om int ghesicht mijns lieben Baltazar's te komen/
Mijn ooghen melden sullen wat ick heb bestaen/
Mijn bloosigh klappen sal/het gunt ick heb ghedaen

Hoerx en Cabeljauws

Nu dat mijn lichaem heeft verquist heur Echters luyfter/
 En dat de star mijns eer verschoten is int duyster/
 Oueerbaerhepdt's Echlijs bedanuyt het al en al/
 Wiens duysterheyt nu nimmer we'er onduyft ren sal/
 Maer inde wyle tanningh ceuwichlijck volherden/
 Verlooren eere nimmer we'er verkregghen werden/
 Wat ramp my oberbalt! Wat is best vooz ny te doen?
 'k Weet dat mijn Balthazar in't minst niet sal vermoen/
 't Gheen lacy! is ghesthiet/want sulcx hy niet sal peynsen/
 Wat is best te doen! wat is best? 't is best met hem te beynsen/
 En bzeugh hem mare/dat ick houde vooz ghewis
 En vast gheloof/dat hy sijn leven seker is/
 Desz tydinghe sal hem uytmenende behagghen/
 Wyl ick Helacs! 't Verlies mijns eere sal beklagghen;
 Op me! niet wat ghelaet sal ick mijn kind'ren sien?
 Als bloede tranen over dese haecken vlien;
 Sy hebbend soa trouwen Vader/en behoeder/
 Soa cereelicke Man een oneerlijcke moeder/
 Doch die Heur Daders leben met heur eere krocht/
 Maer d' Hemel weet dat ick niet nae d' onteeringh socht;
 Dus hoe 't gheluck u allen gunstich mach toelwicken/
 Seght nimmer dat ghy van dat water niet silt dzingken. Bienen,
Balthazar,

Helacs! Batabiana ny te langh vertoest.
 Een Overlaste Gheest/een hert 't welck is bedroeft;
 't Verlangghen binnich plaecht/en quelijck is het wachten/
 Dermidts die vrede dzinght de droevighe ghebachten:
 Ver schrieken vooz het quaets/ dooz woedicheyt verbaest/
 Soo dat helacy 't hert ghestadich woelt en raest
 In angstelijcke ducht/wat maar sal sy ny gheben
 De tydingh van mijn dood oft aenghename leven?
 Helacy groot verschille tusschen dese is;
 Doch hoop ny noch vertroost/want beyd' zijn die onwis/
 Maer wis is 't soa ick sterue/dat ick sterf onschuldich/
 En duidich sterf ick oock/dan lacy! gantsch onduidich/
 Midts ick mijn Drou en kind'ren sonder hoeder laet/
 In een bedroefde arm' essendelijcke staet/
 Mijn hert helacy! knaecht/met reden mach ick klagghen;
 Doch hope d' Albesorgher sorggh vooz heur sal dzagghen/
 Die Weduwen en Wesen nimmermeer verliet/
 Midts sijn ghenaed' ghe ooggh op de verdruchten siet.

Godesioy, Eduward.

Godef.
 Baltha.
 Eduw.
 Balh.

Neef Balthazar u ramp my hertelijck betweenen.
 Ick hoop den Hemel my het salichst sal verkenen.
 Wy komen van u huys/doch vonden niet ons Nicht/
 Helacs de dzaeve Drou betaont heur trouwe plicht/

ofie H. K. den stouten, en BATAVIANA

De Heer Stadthouder is sp' dadelijck gaen spreken/
Seer langhe sp' vertoefi/doch' ik hoop heur oogghens beken
Verwegghelijcke vloeden zijn verhart ghemoeft
Der minnen sullen/baech een vrouws ghebedt dat doet/
Veranderen 't booznemen/al hoe wel 't vertoeben
Ghelijck ghy weet/hebzoefden meerder doet bedroeben
Doch hoop my onderhoudt. Eduw. **Wp' wenschen goet ghebal/**
En hopen dat Fortuin heur wiel omkeeren sal.

Balth.

Ick danck u/d' Hemel wil u goe toewensching lonen ;
Heef was het in ons macht/wy souden u betonen
Ons maeghschaps plicht.

Godef.
Balth.

Vermidts ghy sullic ons zijt waerd.
D goede wil weet by my booz de daed' aentbaerd
Daer is mijn waerde Vrouw.

Bataviana met twee kinderen.

Barav.

Lief ick brengh goede mare. Balth. **Ist mooghtijck Lief?**
V leden is in gheen ghebaere.

Barav.

Nch lief! hoe aenghenaem my dese tijdingh is.

Balth.

Wy shept Balthazar acht die booz sel' r en wis.

Barav.

Nch! heugghelijcke mare die mijn lief my brochte.

Balth.

Wy heeft my toeghestaen het geene ick versochte.

Barav.

Den Hemel sp' ghedamcht. Barav. **T en kan niet zijn belet.**

Balth.

In wy shept sult ghy zyn/booz dat de Sonne set.

Balth.

Gheen heugghelijcker Sonne immer is gheresen/
Die aenghenamer als dees mare koste wesen.

Balth.

Ist seker lief? Barav. **Soo seker als ghy my hier ziet/**

Godef.

Het gunt dat ick u segghe/sal ons missen niet.

Barav.

Soo hebt ghy dan ghedruyckt de reden-rijeste reden.

Balth.

Het beste dat ick hadde ick aen hem besteden/
Iae ick gheloove dat ick hier na nemmermeer

Balth.

Lief waerden Balthazar sal sulcx sieghen weer.

Balth.

Den Hemel stuy den u. Barav. **Ik bracht mede dese wichten/**

Balth.

Die haecten g'lijck ick dede/na het lief ghesichte

Balth.

Dins Daders/want van brenghde saech ick het ghetraen

Balth.

In dese onnoasle oogghen door de blydschap staen.

Balth.

Helaes de lieve Lamm' ren haecten na hun hoeder/
Ghelijck d' onnoasle schaepkens haecten nae hun woeder.

Balth.

O Dader sult ghy nu met ons te hu' waerts gaen.

Balth.

W moeder moet eerst om mijn wy shept houden aen.

Balth.

Waer omme weet ghy hept? Zoon. **Om dat ghy hier moet blyue.**

Balth.

Nch neen! u Moeder salt nu wel ten eynde drijven.

Godef.

Daer eerder sicht hoe beter/wanmen Daechen siet/
Dat by de Heeren wel veranderingh gheschiet.

Barav.

Veranderinghe kan int minste hier niet wesen.

Eduw.

Soo langh by blyft ghevanghen isser noch te wesen.

Hoecx en Cabeljauws

balh. Ick byese gantsch lijk niet/vermidt's ick seker hen.
 Godef. Der anderinigh helaes! seer licht'lick komen hen/
 Daerom berliest gheen tijdt.
 Batav. Dus gae ick derwaerts vaerdich, balh. Tot wederseus
 Den Hertel gumme u boozspriet.
 Batav. Den Heer Stadthouder sijn beloften handen moet, binnen.
 balh. Soo sal ick nae mijn vyfheit niet gheduldt verheyden.
 Soo't Richte u ghelieft wy sullen u ghelepden, binnen.
 Vrederijck.

Ghetoten is mijn lust/die lust is nu ghesmaeckt/
 En dat ghenieten we'er nae versch' ghenieten haecht;
 Ghemietingh meerder tergh/ t' ghenoten te ghenieten/
 Dermids de nasmaeck door de lachlusts tochten schieten/
 Menporrende natuur die nimmer is versaedt/
 Want's lusts voorbeeldingh stadich in ghedachten staet/
 Menheffende de lust/nae 't gum eens is ghenoten/
 Ghemietingh's stam upbotten opt lusts gierge loten/
 En dat de nasmaeck hengelt nae de weersmaeck weer
 Maer die noyt heeft ghegeten honghert nimmer meer/
 Onnoogh lijk is 't dat ick mijn lusten soude byeken.

Pagic.

Pagic. Batabiana Heer/verfoecht niet u te spreken.
 Vred. Seght dat si by my komt; ghewislijk si my quelt
 Tot dat heur Balthazar in vyfheit si ghesfelt.
 Wat is mijn Enghels wil? wat is mijn liefs ghebieden?
 Bataviana.

Batav. Het gum ghy my beloofden/hoop ick sal gheschieden.
 Vred. 't is reden Lief/al 't gheue is in nijnder macht
 Batav. De vyfheit van mijn Man/ick sekerlijk verwacht.
 Vred. B Balthazar en sal in hechtenis niet blyven/
 Sijn vyfhepds hiez/sal ick oock daed' lijk laten schryven.
 Batav. Ick bid u laet terstont de selfde zyn ghemaecht/
 Want een ghebanghen Man/nae sijne vyfheit haecht.
 Vred. Ghelijck mijn ziele haecht u schoonheyt te besichten/
 't Derweendelijck ghestrael uw's schoone oogghens lichten/
 Is boeder mijnes herts/en Sonne booz mijn ziel.
 Batav. 'k Derwonder dat u liefd' alleenlijk op my viel/
 Want Zeeland is versien van waerd' en schoonder Vrouwen.
 Vred. Maer niemant die in schoonhepdt maet met u kant houwen.
 Batav. Ick bid u Heer hout maet/ghy prijft my al te seer/
 Ghene liefde hen ick waerd'/mi ick ben sonder eer;
 Ghy weet Heer dat ick werde trouwoos en meemiedich/
 Alwaer dit lichaem schoon/helacp! alst is ledich
 Van deuchde/wat is anders als een vreesche klomp?
 Een od'le vuple kas/en een ontwaerden romp.
 'k Derwonder dat ghy in u herte noch kunt vinden

off H. K. den fronten, en BATAVIANA.

Begeerte om soo spoeden Woutre te heminnen/
Die/die heur eer alleenlijck voor een leven gheeft/

Vred.

't is wonder de eergril dees' krachten in u heeft.

Batav.

Ick bid u Heer/en laet ons van dit stuck niet hreken.

Vred.

Ick bid u dat ghy wilt dees' passp gant sech'lijck hreken.

Batav.

Stelt dan mijn Man in vyfheyt/gly'lijck ghy hebt beloost.

Vred.

'k Ghelooobe dat ghy anders van my niet ghelooft/

Als dat ghy hebben sult/het gheue ghy versochte.

Batav.

Delacy! Heer/ick heb int minst gheen achterdochte.

Vred.

Gheloofden ghy oock anders/'t waer mijn hert'lijck leedt/

komt ou'r een upze weer/ick maeck de wyf-brief reedt.

Batav.

Ick bid u Heer/en later doch gheen fael aen wesen/

Vermidts mijn Man die leeft in hope en in vresen/

Het deert my hem te sien/'t is boven de natuer.

Vred.

Bataviانا past ghy op bestemde wyze.

Batav.

Heer gheen minnyt en sal my vande tijdt ontslippen. binnen.

Vred.

En mijn belofsen ick bezeghel op u lippen.

Wat's best voor my te doen? hoe sal't mi zijn beleydt?

't is waer dat ick heur hebbe vastelijck gheseydt/

Hoe ick aen Balthazar sijn vyfheyt soude gheben/

Doch schaed'lijck is't voor my/dat hy behoude't leven:

Want als heur Man sal zijn in vyf-icheyt gheset

Soo sal't ghenot mijns lusten werden my helet;

En houdt ick hem ghevanghen/soo weert sy anduldbich/

'Ten aensien dat hy is int minste deel niet schuldich/

Waer meed' ick hem belast/soo ick hem steruen laet

Soo sal verkeerem al heur gunst in vint' ghe haer/

En klagghen d' Hertoch dat ick heb heur eer ghenouent/

Waer door ick lichtelijck in s' waricheydt mocht komen;

Op alles dient ghelet/dat ick hem steruen liet

En seggh heur dat den Hertoch strickt'lick sulcx ghebied/

En g'lijck des Hertoch's willen wesen moeten wetten/

Dat ick d'onthoosdingh van hem niet en kost beletten;

En Balthazar eens dood/soo is voor heur gheen raed/

Al dat sy dan noodtwendich heur ghenoeghen laet/

En g'lijck heur staet is slecht sal ick heur onderhouwen

Ghelijck mijn Woel/en sonder Eghelijck te trouwen

Ghemietende mijn lust/'t gun ick acht meerder waerd

Als vast te zijn ghebonden/en in d' Eght ghepaert;

Dus om volkomen lust nae wenschen te verwerben/

Is raed saem dat ick Balthazar terstont laet steruen.

Vred.

Ha; Pagie.

Pagie.

Wat ghelieft mijn Heer.

Vred.

Flucx sult ghy gaen.

En segghen de lichaeder der ghebang'nen aen/

My daed'lijck by my komt/en sonder te verwachten. Pag. binnen.

Hoeex en Cabeljauws

O liefde wat wond' ren ghy de mensche hachte?
 En immer moet het zyn wil ick mijn lusts ghenot
 Derkrijghen/liefd'; O liefd' / ghy kleymen grooten Godt/
 Ghy ziels beheerscher/hoe ghy seiden kunt de sinnen/
 D' hragt helacp! kan de ziel/jae al verwinnen/
 't Wuyght alles onder u/u Gaddelicke Wet/
 de Bepl' ghe reden selven buyten 't spooze set/
 't Verstant/het hart/en ziele kunt ghy strickt'lyck teug'len/
 En gheeft de graghe lust gheswinghe suelle vleug'len/
 Om tressen harts nuex doel/waer vleesche lust nae haecht
 Soo dat ghy alle menschen uwe slave maect/
 Waer is mijn achterdocht? hoe ghy tyranniseerden/
 Als ghy de reden in onredenen verkeerden;
 O ghy verwoeste tocht/waer zyn bedaerde reën?
 't Schijnt ick een grilling voel dooz dese manne leen/
 Verwoestende de sinen dooz u krachts vernoghen/
 En dat helacs! alleen dooz wispeltuy? ghe ooghen;
 O Picherlyche huur waer toe dat ghy ons pozt?
 Dat Balthazar sijn leven nu sal zyn verkoz
 Onschuldich/en ontschuldich laet ick hem onthoofden/
 O liefde! hoe u kracht de reden ons ontroofden;
 Doch ick gheniet mijn lust; het moet en sal gheschien/
 Midts alle menschen buyghen onder u ghebieu.

Ghevanghens hoeder.

- Ghev. h. Wats uw' gheliefst mijn Heer? Vred. Helacp 't is te deeren/
 Sijn hoocheyt wil dat top daed'lyck executeeren/
 Vred. En Balthazar onthoof den. Gevang-h. Laes! bedroefde Man!
 't Sint Hartoach karel wil/ick niet heletten kan/
 Ghev. h. Daer ober gaet terstont/en doet 't gun ick u seiden.
 Vred. Het sal gheschien mijn Heer. Binnen.
 En sonder te verbeiden/
 't Gheen moet zyn/dat moet zyn/en sander langh veraien/
 Wat werter om de minne van een D'auw ghedaen!

Beveren, Kleef, Gruythuy sen, Kassinghen.

- Bever. Dan ander insicht Heer? Kleef. k Ben anders van gevoelen.
 Bever. Pacht ons top sien dat Hoeex en Cabeljauws steets woelen.
 Grayth. Jae blinden pber d'zijt de herten sonder stuur/
 Onrustighe Ghemeente is van die natuur/
 Dat sy de kiesingh beurt ghemeenlyck sonder voordeel/
 Waer d' Op-roer soecker's dan wytrecken hume voordeel/
 Jae ick gheloope dat die d' Hoeexden hanghen aen/
 Het Cabeljauws verschil niet grondelijck verstaen;
 Waer gh'lyck een Spens swarm al hume swieringh strecken/
 Die stuyren hume vlucht recht na 't geluyt van becken/
 Soo nae de luydtste roepers went den meesten loop/
 En blindelings sy tuym'len vaecten ober hoop;

ofte H. K. den stouten, en BATAVIANA.

Nieuw-giericheyt maect van bedaerde luyden Parren/
Dit doet dat de Ghemeente hoofdelaas verwarren.

Rassin.

Soo Hertoch Karel hier niet wijs sijck in voorsziet/
En g'lijck hun Prins en Woest ghestrengelijck ghebiecht
Te stillen hem gheraes/veel ongher machinen wesen.

Kleef.

'T is waer dat door de Prins d'woer ghestilt moet wesen/
Maer d'Hoecx en Cabeljausen zijn groot int ghetal.

Bever.

Deent d'Hartoch d'eene zijd' de ander s'wichten sal.

Kleef.

'T is niet gheraed saem Heer/dat d'Hertoch zijd' soud' kiesien/
Van velen sijns Ghemeents soud' hy de lief d' verliesien/
Soo d'Hartoch kiest een zijd'/en d'andere verlaet/
Want 't is een hoofst-stuck in materpen van staet
De Prins sich hout neutrael/in twist sijns ondersaten ;
Kenbaerd' hy d'eene zijd' de ander moet hem haten ;
Wt die haet broepdt veel rampen afgunste en af heer ;
Ghemeentens liefd' eens quid' die krijghen langsaem weer/
Soo dat den Hartoch vooz zijd' kiesingh sich moet machien/
Maer door sijn kloech belepdt voorszichtelijke trachten
Te stillen hulpiens bepden als een Middelaer.

Rassin.

Soo zijn de landen in seer schizckelijck ghevaer/
Want d'Hoecxen hebben macht en Cabeljausen mede.

Kleef.

Heer Rassinghen noch machtigher is macht van reden.
Velaes ! de reden Heer en gelden gantsch'lijck niet/
Want hadden hebens-daeghs de redenen 't ghebiecht/
En heersching over alle al te stijve willen/
Seer lichtelijck geloof ick soud' dees rasingh stillen/
't Dooz oordeel van hun bepden d'ijft reer gantschlijck wt.

Gruyth.

Pochtans soo acht ick dat sy bepdt sijn in een schuyt/
Want d'een zit by het roer/en d'ander by de steben/
Ja dat de een den and'r een wepnich toe kost gheben/
De haven van gherustheyt seker waer ghetrest ;
Voe seer oock dat de eene teghen d'ander kiest/
Sonn segghen dat de Noord-pool heeft heur oude luyster/
En anderen die s'weeren dat de ster is d'uyster/
Jae soecken nae een sterre helderer in schijn/
Pochtans sy al ghelijck'lijck op een bodem zijn/
En onder een ver-Hemelt/wonderlycke luyden/
Sy sien het Noorder-licht/en soeckent noch int zuyden ;
Dus mid' lertijdt het schijp dat tabbelt op de zee/
En bepdt de kuyvers trachten nochtans nae een ree.

Rassin.

Gruythusen spzeecht soo d'uyster datmen niet kan grondan.

Gruyth.

'k Wil segghen waer twee kib'len immer werdt bevauden
Sy bepden hebben schuldt.

Rassin.

Dit spzeect-woozdt dat is oudt/
Daerom ist datmen t' oock wis en waerachtich houdt
In bindinghe van spzecken waren d'ouden desfich/
Twee kuybers werden door de kuyberp so hestich

Gruyth.

Hoecx ende Cabelljauws.

Dat waer is schijn van veen/wordt dooz de kyvetp/
 Vermidts een veder wil verwoeren sijne zy/
 Met woorden soo ghetwist dooz ernstich zijd verkiefen/
 Dat bepde sy de reden doozt gheraes verliesen/
 Waer dooz de twisters dan malkander maken moe/
 Waer gaben sy d'een d'ander rekelijck wat toe
 Sy siffen licht hun serijdt/de twist soud' niet volkhardav/
 Iae d'cene soud' den ander s bredemaekter werden.

- Rassing. Waert dan niet raedsaem booz de twist noch haogher rijst/
 Dat Hertoch Karel hum sijn strengheyt na belwijst.
- Gruyth. Bestrenght is quaet. Kleef. En goetd/na toeval vande tijden.
 Gruyth. De Belgicanen kunnen gheen ghestrengheyt lijden/
 De Dalck ren zyn ghewendt tot goetdhepdt al te seer.
- Rassing. Laet d'Hertoch toonen dat hy is hum Prinz en Heer/
 Ghehoorzsaemheyt wert wt ghestrengicheyt ghebooren.
- Gruyth. Ghehoorzsaemheyt wil nae ghestrengheyt minner hooren/
 Ghehoorzsaemheyt die wt ghestrengheyt teelen moet
 Is gheen ghehoorzsaemheyt/maer dwangh heur wyngen doet/
 En watmen doet wt dwangh/en niet wt byp begeren
 Is onderdanichepdt soo ghy wilt redeneren
 Nae redeneus berepsch/Ghehoorzsaemhepdt s besunt/
 Hoort nae sijn Heers ghebieden g'lijck de naem beduyt/
 Dit hooren waer vergeefs doet hy niet sijn ghebieden/
 En dat ghebieden moet bypwillichlijck gheschieden/
 Waer niet dooz s Heeren dwang/ want 't is dooz dwang bestaē
 Ghehoorzsaem is hy niet dan wert sijn onderdaen
 Soo wie yet doet het gunt hem strenghlijck wert gheboden
 Die daet dat willich niet/vermidts hy't dede noode/
 Maer weese booz de straf hem onderdanich maectit/
 Het welck ghehoorzsaemheyt int minste niet ghereekt/
 Ghehoorzsaemheyt die is wt lief de eerst gheresen/
 Alwaer ootmoedicheyt de grontvest van naet wesen/
 En wederspannlicheyt wert aen een zijd gheset;
 Ghehoorzsaemheyt die maecht van Princens wil een wet/
 Wt liefd/maer niet wt dwangh/ dus soo ghy wilt doozgranden
 Waer 'r woordt van onderdanen eerst wt is ghebonden/
 Ghy binden sult te recht/waer wt het is ghereelt/
 En g'hoorzsaemheyt niet onderdaenheyt veel verscheelt/
 Want onderdanen ongheloozsaem wesen kominen/
 Saa datter onderschept in bepde wert bevoenen.
- Rassing. Laet Hartoch Karel dwinghen bepde de twister s dan.
 Gruyth. Een Prinz en doet niet garen alles wat hy kan.
- Rassing. Als nood hem dwinght?
 Gruyth. 't is waer de nood die hzeekt de Wetten/
 Helaep! als een Prince dooz ghewelbt moet setten
 In salte sijn ghemeent/het valt de Princen swaer

oft H. K. den stouten, en BATAVIANA.

- In stellen licht daer door de staet in groot ghevaer/
 In opvoert en verwart sendt 't gnu de Dins moet schouwen/
 Wil hy de landen in gherustheyt vriedich houwen/
 De Dins moet matich zijn ghebruyckend' gheen ghewelt.
 Dat raed' op dat de staet in vreden sy ghesielt.
 Bever. Versprekende hun heyden en daor goed' beleyden/
 Gruyth. En redeniens' voorsichte dese twisters' schepden/
 Maer nemen ghene zijd' /hun twist roert niet sijn staet.
 Raffin. 't waer goed' wy aen sijn haagheyt gaven desen raedt.
 Gruyth. Nae hy ghekomen is. Kleef. Men moet hem daer toe payren.
 Raffin. Dae Gelderlandt hy is. Gruyth. En zijn ghemeente moeren/
 Vermidts zijn af-zijn nu in dees' opvoer' ghe tijdt.
 Bever. Dan sijn haagheyt's komste ghy versekert zijt.
 Gruyth. Alsoo zijn haagheyt sulcx vast heeft voorsghenomen.
 Kleef. Ick bid u laet ons gaen /ons tijdt die is ghekomen/
 Heer Vrederijck Stadthouder na den raed' nu gact.
 Bever. Geen reden waert men hem na ons verwachten laet. Alle bin.

Ghevanghens-hoeder, Balthazar, Scherp-rechter.

- Balth. Het is onmoogh'lijck want te droevich is de maer.
 Chev. h. Soo droevich als die is /soo moogh'lijck ist en waer/
 D' tijdt ghekomen is /want daed'lijck moet ghy sterben.
 Balth. Een weynich noch vertoest /op hoop ick mocht verwerben
 Ontset. Chev. h. Ten mach niet zijn. Balth. Hoe macht niet zijn?
 Chev. h. Oefh neen.
 Balth. Mijn huys' vrou was by mijn jae schaers' een wy' verleen/
 En zepde de Stadthouder 't woord' heur had ghegeven
 Om my te stellen by/en tracht ghy nae mijn leven?
 Chev. h. Ick niet helaes! maer d' Heer Stadthouder 't my ghebodt.
 Balth. Helaes! Zy bracht my 't leven/en ghy brenghet de doadt.
 Zy d' Hemel 't kan niet zijn.
 Chev. h. Het moet nochtans gheschieden.
 Balth. Vertoest; ick acht hy u recht anders sal ghebidden.
 Chev. h. Sijn wil moet zijn volbracht. Balth. On'lucklijck toebal;
 Maer seght my d' oorsaeck doch /waerom ick sterben sal:
 Waer is het Bonnis? laet my eerst mijn bonnis lesen/
 Om weten/waerom ick ter doadt in ben verwesen/
 's Landts' rechten niet misdoet. Chev. h. 'k Weet van u bonnis niet
 Balth. O moesten Vrederijck/wat jammerlijck verdoet
 Ghy Balthazar aendoet? Chev. Helaes! hier helpt geen klagen.
 Balth. Want alst gheweldt eens heerscht /so moetmen 't duldich draghen.
 En sal ick sterben voor dat ick mijn huys' vrou spreck?
 En oock mijn kind'ren sie?
 Chev. h. Ghy wilt niet dat ick breeck
 Beloften die ick deed'; wilt u ter doadt heropen.
 Balth. 'k Bid laet my van mijn Vrouw' en kinderen eerst schepden/
 Het

Hoecx en Cabeljauws

Het waerdichste dat ick ter werlde opt ghenoot.
 Chev.h. Dergheet u Vrouw en kind' ren denckt mi op de doot/
 En salicheit uw's ziels. balth. Mijn kind' ren en mijn vrouwe/
 Ick alsoo waerdich als het heyl mijns ziele rouwe.
 Chev.h. Het tijdelijck helaes ! dat moet ghy snijden af/
 Godt alles ontruickt/ghelijck Godt 't alles gaf/
 D'bloed' van vzeughd' nu eb't/ 't zyn wereld' se bedrijven/
 Waer gantsch niet eeuwich is/noch pets stantvast kan blijven ;
 Op slijberighe grondt is 's werelts' doct' t' gheboort/
 Helaes ! de werelt gheen ghestadicheydt en houdt ;
 Vziendt Balthazar ontkint u vande wereld' se dinghen
 En laet de menscheit u niet wot het heyl spoor dzinghen/
 De salicheit uw's ziels/vziendt Balthazar gheneecht
 Want niets de mensch opkomt 't sp' t' hem is toeghevoeght/
 Met 's Hemels' schickingh' moet een veder sijn te vreden/
 Ick bid u dat ghy u tot sterben maect gherede
 Vermids' de tijdt verloopt. Balth. Zyt doch soo haestich niet/
 Het grootste onghelijck Helacp my gheschiedt ;
 Want ick onschuldich ben. Chev. h. 't Sp' schuldich oft onschuldich
 Ghy sterben moet. balth. Met reden maect het my onduidich.
 Doch niet vermids' mijn daad/maer om dat ick hier laet ;
 Mijn vrou/en kind' ren/in een ober droebe staet ;
 Mijn kind' ren vaderloos/en weduwe mijn vrouwe/
 De soezelijcke ramp/d' onghelijcke rouwe/
 't Hert biezend' ongheluck/het jammerlijck verdriet
 Waer in dat Balthazar sich mi zhebdinghen siet/
 Mijn herte trillen doet/doch 't sterben ick niet vrese/
 Den Hemel gun ghedulde/wat Godt wil dat moet wesen ;
 Dus ghy bedroefde kas die na mijn hier vertoest/
 Laet ick u vullen eerst met tranen soo bedroeft/
 Soo bitter/en soo klaech'lijck die soo deerlijck kerren/
 Dat 't hartste hert daer daer medoogh'lijck sand' ontfermen/
 Behoeden sult ghy dees lichamelijcke kas/
 Wiens' leven onrechtwaerdich afghenomen was ;
 Wiens' bloed' sal roeyen waeck/de duy'len sullen sprekent/
 Iac dreyghen om mijn onrechtwaerd' ghe doot te waken/
 Vermids' de tyrauy die Balthazar gheschiedt ;
 Barst tranen wot en laet de bloed' uw's trane bliedt
 Besprengen 'tseuws' gewest/dzinghd' wot u stemmens doot' ring.
 Op dat u Middelsburgers' schycken van verwond' ringh/
 Ghewelt my overvalt/ 't gherecht wert mi verkracht/
 Rechtwaerdicheyt en heeft helacp ! nu gheen macht/
 Maetwillicheyt mi heerscht/de reden zyn gheen rede/
 Pu 't leven werdt gherooft van hem die noyt mis dede
 Sijn Prins en sinneren/maer immer heest gheleest
 Ghehoorszamen/en gheen oorsacck opt ghegheven heest

In siet op
 de doot lijf

Van eenighe achterdocht/om pet's te willen plegghen/
 Het gun sijn Doest en Heer soud' moghen strecken teghen/
 Want Ouberdanens plicht ick immer heb ghebanckt/
 En onder het ghebodt mijn ober-heers' ghedwinct/
 De Warringhen/de twist/des Cabeljauws en Hoecken
 Heb ick noyt in zijd'-kiesingh trachten t' onder'secken/
 Maer heb gheleest als een vergheten Burgher doet/
 Dus vind' ick onbes waert het bannenst mijns ghemoet
 En gantsch onschuldich ben/jae my noyt heb bestommert/
 Nocht niet met Hoecx en Cabeljauws my niet becom' nert ;
 Te trachten na mijn doadt op vreemde gronden leydt.

Ghev.h.
 Balth.

En peder hoor sich selven immer 't beste seydt.
 't Is reden dat een peder hoor sich selfs' saud' spreken/
 't Gheweldt dat my gheschiet/den Hemel noch sal wjcken.

Ghev.h.

Beveelt dan Godt de wjaeck tot sterven u nu voeght/
 Den Hemel 't wjcken kan/sao d' Hemel is misnoeght.

Balth.

Den Hemel is misnoecht/want Godt weet mijn gheweten.

Ghev.h.

Sao sal den Hemel oock het wjcken niet vergheten.

Balth.

Helaes! ick wensch geen wjaeck van 't gun dat my gheschiet/
 Op dat ick door 't vergheten we er verghoef ghemet.

Ghev.h.

't Is Christelijck ghesproken/hier door doet ghy blijcken/
 Dat door mistroosticheyt de reen u niet af wjcken.

Droeven-Vertrouster.

Droef.v.

Vriend' Balthazar so haest als ick was onderrecht
 Dw's staedt's/en dat de hoosen lichtelijck bevecht
 Bedroefde herten/die vaeck door wantroutwe sieben/
 Kom ick om u vertroostingh uw's ghemoeds te gheben/
 Ghelijck mijn ampt betaent. Balth. Seer wel kom ghy my zyt/
 Mijn Heer die is ghekomen in bequame tijdt/
 Midts mijn verstaende geest vertroostingh eyscht noodwendich.

Droef.v*

Helaes! vriend Balthazar wy allen sijn ellendich/
 En onderworpen het ghebal 't gun d' Hemel gheeft.

Balth.

Hoe Heer/Zoud' d' Hemel willen dat die niet en heeft
 Mis daen veroordeelt wert/sao waer Godt onrechtvaerdich?
 In sijn hoor'senicheyt. Droef.v. Dat punt is soo heyl aerdich

Soo onbegrijp'lijck/en soo hooghe van ghewicht/
 Jae datmen daer van spreken moet met groot ont'sicht/
 Vriende Balthazar de Christ'nen hebben hier niet teghen
 Dat quade instrumenten kunnen niet beweeghen
 Tot eenich werck/oft Godt sturt die tot sulcken endt
 Daer hy 't toe hebben wil/doch daer hy werdt bekenid
 Dat Godt wy blijft van 't quact/dan nu hoor dese tijden
 Behoorz ghy gantsch en al dit onder'saek te mijden/
 Maer u vertrouwen gantsch en al op Godts ghenade/
 En sijn barmherticheyt/want niemant komt te spaede/
 Dus laet doch door gheen inbeeldinghen verleyden

Hoecx ende Cabeljauws.

Dan met ghelatenheyt u tot de doodt hereyden
 En sterben dooz ghy sterft/dus laet ons gaen alleen/
 En met gheboghien herte stoyten u ghebeen
 Ten Hemel/sander u int minste te beswaren.

Balth. Dymmoedich wil ick u de grond mijns herts verklaren.

Droef.v. Op dat ghy sterft gheduldich en de doodt niet vreesf/
 Maer in u laetste epndt stantvasticheyt beweest/
 Op dat ghy dooz die stantvast mooght u heyl verwerben/
 Want niemant is gheluckich dooz de stontd sijns sterben.

Hy gaet met Balthazar sitten achter een gordijn op't Tonneel;
 in sodanighe wijze, datmen hem een weynich sien mach.

Ghev.h. 'k Verwonder meest dat hy d'onthoofdinghe ghebedt/
 En sonder datmen Donniss des ghevanghens siet:

Scherp. Te gun hem daer toe beweecht/maet pers befonders wesen.

Ghev.h. De Heerens boecken sijn seer dwyster om te lesen.

Scherp. Te sterben sonder vormis men de Wer mis doet.

Ghev.h. Het gun de Heer Diederich pleeght hy selfs berdeed' gen moet/
 Wy volghen sijn ghebodt/hy moet de oozsaeck weten/
 Waer Balthazar om sterft.

Scherp. 'Tis mooghtlyck haet oft nijt.

Ghev.h. Soo waert dan tyanny die Balthazar nu sijdt/
 Och neen dat kan niet zyn/ 'k acht Diederich rechtvaerdich/
 En Balthazar niet sterft/ 't zy hy die dood is waerdich.

Scherp. De waen ons Daech bedriecht.

Ghev.h. 'Tis waer het kan wel zyn.

Scherp. Midts somm' ghe Heeren zyn rechtvaerdich inde schijn/
 De Heerens herten zyn seer qualijck te bedregghen.

Ghev.h. Mijn oordeels moeder pers verburghen onder legghen/
 Doch boven ons begrip/om dat hy wou'd' ghebien
 Dat dees onthoofdingh most in 't heymelijck gheschien/
 Dit gheeft my achterdocht hoe 't mooghtlyck wesen konde.

Scherp. De waersheyt dooz de tijdt sal werden wel bevonden.

Ghev.h. En sterft hy sonder schulde wie gheeft hem 't lieben weer?

Jac niemant daeren kan sijn hoen en sijn oneer.

Scherp. Soud' d'Heer Stadthouder nemen Balthazar sijn leven/
 En sonder dat hy reden van sijn schuldt soud' gheben/
 Godt sal hem straffen/stort hy het Omasel bloedt.

Ghev.h. Derruides den Hemel d'onrechtvaerd' ghen straffen moet.

Scherp. Waer wpt soud' desen haed' tot Balthazar zyn gheresen?

Ghev.h. 't Gaet boven mijn begrip/wat d'oozsaeck soude wesen/
 Maer dese haet wpt spijnt. Scherp. En boven mijn berstant.
 Heer Diederich die is Stadthouder van Zeelant/
 Wyl d'Hertoogh is van hier/soud' hy tyanniseren.

Ghev.h. Seer wyende grepen sien wy by de grootste Heeren/
 Doch wie sich minst behammert isser beste aen.

Scherp. Want wat hy ons ghebedt dat moet doch zyn ghedaen/
 Het

off H. K. den stouten, en BATAVIANA.

Het spreekwoordt dat en is ten onrecht niet ghenomen/
Dat als de niet tot yet en grootheyt is ghekomen
Is 't alle mans verdziet. Ghev. h. Dat spreek-woort is seer oudt
Maer d'Heeren doen oock wel gun hin nae herout.

Scherp.
Ghev. h.

Welcyp dat berout' kan 't leven niet weer gheven.
Soud' Vrederijck ten onrecht hem benemen 't leven?
Nach Balthazar's ong'luck met reden sijn beklaecht.

Scherp.

De Heeren somtijds sijn verwoest en onbertsaeght.
Balthazar, Droeve-Verrooster.

Droef. v.

Vriendt Balthazar beveelt u ziel aen Godt almachtich/
Op dat ghy wesen mooght van sijn ghenaed' deelachtich/
Schept willich van dit leven/en de dood niet vrees.

Balrh.

In wven handen Heer beveel ick mijnen Gheest.
Balthazar wert om'hooff, en 't lichaem wert in
een Kist ghedaen.

Droef. v.

'k Verschick Helaes! te sien dees goeden man sijn ende/
Dalmeter-d'haaghen Godt die alle herten kende
Weet of hy schuldich is/en of hem recht gheschiet/
Sijn Vrou en kind'ren ick beklaghe/wiens verdziet
Onjd'lijck is/sa hy onschuldich is ghesturben;
Doch hoe onschuldich? laep! wie soud' segghen durben
Dat d'Heer Stadthouder dit onrecht'lijck soud' bestaen/
Pochtsans swoor Balthazar dat hy niet heeft misdaen;
Doch niet int minste wist/waerom men hem onthoofden;
Jae somen immer man by sijnen eed' gheloof den
Soo acht ick hem onschuldich/doch tydt alles leert/
Hy dilden most helaes! midts hy was overseert/
Doch 't sy hoe't sy/de waerheyt pelwers sal in'breken/
Dermidts den Hemel onrechtvaerdicheyt wil wrefien. binnen.

Vrederijck.

't Doornemen is volbracht hy dees tijdt handt ick wis
Mijn wil ghedaen/en Balthazar nu hoofd'loos is;
Bataviana sal hem levende niet binden/
Wat doet de minne niet? de menschen onderwinden/
O redeloofse dwangh! ach vleefche lustens schicht!
Hoe ghy bedwelmen kunt het redelijcke licht;
Wat pozt my dat ick nu grillen wil beklaghen/
Wie soud' om' lusts ghenot sijn eer ja ziel niet waghen;
Wat wasser om Heleen/en om Lucrees ghedaen?
Bataviana wat ser mi om u bestaen?
Ja Hemel! wat wy om de minne niet bedrijben;
't Gun is ghedaen/dat moet ghedaen/doch immer blijben;
Baklaghen bordert niet/nochtsans ghevoel ick dat/
De woegingh mijn gemoet op 't vinnichste acnwat/

Hoeex en Cabeljauws

Doch dese quellen door de tijdt ons wel verlieten/
 Als wy de vreesche lusten sijn aeckelijck ghenieten.
 Bataviana.

Vred. Mijn Heer ick koom op d'uure die my was ghesepdt
 Om Balthazar's verlossingh.

Batav. Daer is u beschepdt/
 Bataviana lief u man mooght ghy nu halen/
 In't gun ick u beloofden/wilden ick niet falen.

Vred. Ick danck mijn Heer.
 Gheen danck/want ghy my maoght ghebien.

Batav. Ik Verlangh om Balthazar in vyfheyt eens te sien.
Vred. Het staet nu in u handt. Binnen.

Batav. Dus gae ick derwaerts waerdich/
 Ick vloghe kost ick vlien/mijn lief is alles waerdich ;
 Helacy ! dit papier waer door hy wert verlost/
 Heeft my op me ! mijn eer/mijn eer/mijn eer ghekost/
 Mijn eer helaes ! mijn eer/mijn eer/rampspoed ghe Drouwe/
 Sijn vyfheyt is mijn vrecht/mijn eers verlies mijn rouwe ;
 Twee eyghenschappen die in wesen sijn verkeert/ (binnen.)
 D'renght' midts zyn levens winst/rouw' midts ick ben onteert.
 Ghevanghens-hoeder.

Ick schryck als ick bedenck dat dese Drou sal komen/
 Om haelen heuren man/die 'r leven is genomen ;
 Wat isser lacy draefheyt/ranspoet slobery/
 Bedruickttheyt en ellenden/quel'ke slaverny
 In wereltse helaoy/wat is dit arme leven?
 Een dool-hof waer de menschen waelende in s'weben
 En tab'len over hooy. Daer komt Bataviaen.
 Bataviaen.

Ghev.h. Ghevanghens-hoeder wyt dit schryft sult ghy verstaen/
Batav. Hoe dat ghy my sult leu ren Balthazar in vyfheyt.
 D' draefheyt die ghenaeckt in plaetse van u blyfheyt.

Batav. Hoe seght ghy vriendt! Ghev.h. Dat ick u levzen sal u Man/
 Ghelooft Bataviana dat ick niet en kan
 Met woorden beelden af/hoe ick u staet beklaghe/
 Iae dat ick in mijn hart u draefheyt help draghe.

Batav. Mijn draefheyt? Ghev.h. Dwe draefheyt.
Batav. Nu ghy hem vyf stelt? Ghev. h. Hem vyf!

Batav. Iae vyf/het schijnt dat u sijn vyfheyt queldt/
Ghev.h. Meer salt u quellen als ghy inden Man sult vinden.

Batav. 'T is wonder dat ghy wilt dit segghen onderwinden/
 Doet ghy ghelijck den Heer Stadthouder u ghebid.

Chev.h. Verschrecken sult ghy als ghy Balthazar maer ziet.
Batav. Het schijnt ghy niet my haert.

Ghev.h. Godt gade 'rboert moecht wesen.

ofte H. K. den stouten, en BATAVIANA.

- Batav. Verstaen en kan ick niet waer wt macht zijn gheresen/
Dit segghen 't zy hoe 't zy doet ghy 't gunt werdt gheboon.
Hy verthoont heur Balthazar onthooft.
- Ghev. h. Seer naode doch 't moet zijn. Batav. O Hemel haaghe Goon?
Wraeck Hemel wat ick sie/wat sien dees droeve ooghen?
Mijn Balthazar vermaort/waer 's Hemel u vermaghen?
Batabiana sterft. Ghev. h. Ick bid u duldich zijt.
- Batav. Gheduldich hoe kan 't zijn/tyrannelijcke tijdt/
Mijn waerde onthooft? kost dese maagd' gheschieden/
Wien deed het? Ghev. h. Laep! 't was Heer Vrederijck gebiedē.
Heeft hy ghesaden dit? Ghev. h. Hy wast die 't heeft belast.
- Batav. O wreede Tyranny hoe ghy mijn hert aentast!
Batav. Wanneer ghehoed hy 't u? Ghev. h. Gheen half um ist verleden.
Och al bedriegher tijdt!
Ach al te snooden woorden!
Die ick van Vrederijck hoorden
Ghetuyghe ghy van zijt,
Helacy wat verkeer
Heeft tijdt my nu ghesonden,
't Verlies u werdt bevonden
Van 't leven, en van d'eer.
Ach! tijt hoe schale ghy zijt,
VVat durst ghy onderwinden?
Nu eerbaerheyt moet vinden
De eer en 't leven quyt.
Tijdt wat heeft u bekoort
Tot dese onghelucken?
De eere my 't ontrukken,
En Balthazar vermoort,
Is d'Heer nu een Tyrant?
Tyranniseren Heeren?
Soo dat ick moet onberen
Mijn eere, en mijn Man.
- Ghev. h. Dit slagghen dat en kan niet gheben weer het leven.
Batav. Waerom was hy onthooft?
Ghev. h. Hy moet u reden gheben/
Doch seiden my dat Hertoch Karcl siller begeert.
Batav. Wijn Balthazar vermoort/en ick selacs! onteert;
Hoochwaerde rif a lief ontschuldich dus te sterben/
Maet u ontcerde Wron; tot straf heur man nu derben?
Spreekt geesteloose klyns/Spreekt asemloose mond/
Is dit de Wraeck vermits ghy d' Ehrs ontteringh wondt?
Heeft u schuld' loose ziel de laeste snick ghegheben
Om niet met een gheschackte Wron in d' Echr te leven?
Spreekt ghy verstoze slaedt onnosselijck verstozt/
Waerom is Balthazar sijn leven dus verhozt?

Heerleest nu Nero we'er?
Die van sijn bloed ghe daden
Nimmer kost versaden,
Maer noch verwreden meer.
O Vrederijck ghy doet
Nu ghy u Godt verslaeckten,
Hoe Nickerlijck ghy haecten,
Na eer en oock nae bloedt.
O wreed'heyt overgroot
Die overvalt ons beyden
Ick van mijn eer ghescheyden,
En hy ontschuldich doodt,
't Kan qualijck zijn ghelooft,
En immer blijckt de klaerheyt
Door het ghesichtens waerheyt
Dat hy nu is onthooft.
Helacy met gheklach
Bid ick den Hemel goedich
Voor desen daed' so bloedich,
Wraeck op hem vallen mach.

Hoecx en Cabeljauws

Besturven lippen spreect/ of laet sijn gheest nu spreken/
 Of ghy ghetrouwe handt drucht wt het minste teken/
 Op dat ick mach verstaen de oorsaeck van sijn doot/
 Want door een teere vrou dees doef heyt is te groot/
 Rechtwaerden Hemel/ hoe kint ghy dees moort ghehenghen?
 Dliedt blaede tranens tocht om 't lichaem te besprenghen/
 Met dese vracke bloeds dilubien van mijn ziel/
 Het swaerste ongheluck helaes! my overviel;
 Bataviana kust dees lief en waerde kaecken:
 O Hemel! hoe mijn hert en ziele graechlijck haecken
 Om offeren mijn leven aen dat heyl' ghe lyck/
 Wy leefden breed' lijk t' saem/laet sterben ons ghelijck/
 Gint Hemel/dat ick scepde nu hy is verscheiden.

Ghev.h. Helaes de doef heyt kan heur sinnen gantsch verleyden/
 Bataviana weest doch duldich int verdriet.

Batav. Te groot is dese tyranie diemen siet/
 Wraeck Hemel! Hemel wraeck! o Vredelijck verrader/
 D eerste fael was groot/maer dese is noch quader;
 Onnosse Balthazar/lief; hoort ghy niet mijn stem/
 Ich bid u doet met my/het gint ghy deed' met hem.

Ghev.h. Bataviana dat is niet in ons vermoghen.

Batav. Hoost oock mijn leven hebt ghy 't leven hem ontoghen;
 Gheliefde Balthazar/hoochwaerde lieve man/
 Waerom ist Hemel dat de mensch niet sterben kan/
 Recht als men sterben wil?

Ghev.h. Die 't leven heeft ghegheben/
 Reemt op bestemde tijdt ons weder af het leven
 Dus moet ghy dulden/en dit is de wijsste raedt.

Batav. Hoe kan ick dulden/in soa bitterlijcken saer?
 Helaes! een Vrouwen's hert versnaort daer dit ghesichte/
 Want dese ooghen waren 't heughelijckste lichte
 't Gint oyt mijn ziel ghenoot door d'aengghename schijn/
 En dese sterren nu helaes! gheloken zijn/
 Onlijdelijck verdriet/waer toe ben ick ghekomen/
 Die my mijn eer ontsal/sijn leven heeft ghenomen;
 Bataviana weent/schilt wt u ongheluck/
 'T is wonder dat ick 't hert niet wt sijn plaetse ruck/

En tees dees hayen wt. Ghev.h. Ich bid u wilt bedaren/
 Barav. Hoe kan ick soa ick sie/'t gint my is wederbaren?
 Bedeckt het lijk ick bid/wyl ick na Dzed' rijck gae
 Om klagghen mijn verdriet/hoe wel het is te spae/
 Ep me mijn harte berst/'k heb schaers macht om te spreken/
 Doch d' Hemel hoop ick sal dees tyranne wreken. beyde binnen.

Vredelijck.

Bataviana sal ghewiss' lijk komen klagghen/
 En my de oorsaeck van d' onthoofdinghe afvragghen/

osie H. K. den stouren, en BATAVIANA

Wat's best voor mijn verschoon? Wat's raedsaemst dat ick seggh?

't is best dat ick de schuld gantsch op den Hertoch leggh;

Batabiana lief. Barav. In woedhepdt onversadich/

Ghy droogh/ghy fiet/in uwen doen al te Baldadich.

Vred. Batabiana Barav. Pp moetwillighe Cyran;

Bermoozgend' eerst mijn Cer/en nu mijn waerde Man/

Vred. Onnosse Balthazar ghy sterben deed' onschuldich.

Batabiana Lief ick bid u zyt gheldulck/

't Was d'Hertoch die't gheboodt.

Barav. Cyran en seght dat niet/

't Was u moozdaed' ghe hert waer door het is gheschiet ;

't Was u verbloedte lust die Balthazar deed' sterben/

yred. Om door sijn doodt te eer mijn lichaem te verwoerden.

Vertrouw my sulcks niet toe. Barav. Ick hond' het voor gewis

Dat ghy de oorsaeck zyt/en't d'Hertoch niet en is/

Vred. Ondanckbaren; ghy Cyger/woedtsse aller woeden.

Batabiana hoorz int minste nae mijn reden.

Barav. Ontwaerdich ick u achte om te zyn ghehoort/

Daer zyn u Giften droch. Sy smyt de Keten voor sijn voeten.

Vred. Ick bid u hoorz een woordt.

Barav. Niet waerdich acht ick u om u te hoorzen spreken/

Den Hemel sal sijn doodt en oock mijn oneer wreken ;

Cyran' ghelooft ghewis dat d'Hemel siet het al;

En dat hy uwen doent rechtbaerdich wreken sal/

Ick eysch den Hemel wraeck vant nickerlyck bedryben/

Want uwen mis daet kan niet onghewroken blyben.

Vred. Myn Enghel. Barav. Dupvel. Vred. Lief. Barav. Cyran

vred. Batabiaen.

Barav. Wacht bedenck ghy droch't gunt ghy my hebt ghedaen/

En wat ong'lucken dat een Dronwe obervielen/

Soo wensch ick dat ick u met tanden moecht vernielen

Ghy die mijn cere staect/en hem sijn leven rooft/

Kan immer in een Man dees woed' heyt zyn ghelooft/

Baldadigher bedryf sach niemandt ont gheschieden/

Noch noyt van woeder stuck en hoorzden ghene lieden/

De hazen rijzen my als ick bedenck u daed'.

vred. 't is wonder dat ghy my gheen antwoort gheben laet.

Barav. 'k Derwonder dat ick u niet bleech in u ghesichte/

En upt de halen ruck het licht was oogghens lichte/

O! dat ick waer een man en hebben mocht mijn wraeck ;

Ach! dat ick hadde wensch waer ernstlich ick nae haeck.

vred. 'k laet u om metter tijdt u sinen te bedaren.

Barav. Te schrick' lijk ist helaes! 't gunt my is wederbaren

Afgumstigh ghestert! onlukkighe ghehoort!

Die d'eere en mijn Man onnossegh verloorz!

O balsche werelts man/o snoode tyranpen!

Hoecx ende Cabeljanws.

O reuckeloose eeuw' val woeste rasperen!
 Weent ooghen! weent helaes! met schickelijck ghebaer/
 Verblindt u ooghen s licht! trecht wpt dit blonde haer/
 Op dat de middelburggher s met mijn treuringh treuren/
 Want 't gunt nu mi ghebeurt men nimmer sich ghebeuren/
 Gheen Drou opt overquam/het gunt nu oberbiel
 Verdraegelijck waert noch/als ick mijn eer behiel/
 Mijn eer helaes! vermoest/mijn eer helaes! mijn eere/
 En d'eer verloren eens/op me! komt nimmer weere;
 Ach eerbye herten weent/weent met Bataviaen
 Dult met u traetens bloed' den waesten Oceaen/
 En buldert wpt de stormen mijns benaude herre/
 Tot d' Antipoden meld' de bitterlijcke smerte
 Mijns overladen Gheest/mijn derelijck mis' val
 Het schickelijck gherucht van schaemte bloosen sal/
 Wyl mijn besturven hert mijn onluch sal wpt donderent
 En redelijcke schepsten angstich doen verwond'ren;
 Mijn eere en mijn man/ontroof den my een man/
 Een man/ach! neen gheen man/een Pero een tyran:
 Schaemt u die mannen zyt/nu een man soo onred'lijck/
 Soa Goddeloos soo woest/haldadich en soo wreed'lijck
 Een eereliche Drou tot dees mis' vallen bracht
 Vermoedende mijn man/en mijn eer heeft verkracht;
 Mijn eer en coek mijn man/helaes! verloren beyde/
 'T is tijdt en over tijdt/dat ick van 't leven scheyde.

Godefroy, Eduward.

- Godef. Bedaert u Nichte. Batav. Neven laep het verbriet
 Het gunt ghy heyden aen Bataviana siet/
 Is 't overwreed' op me! ont voor een Drou te draeghen.
 Eduw. Dat wy u helpen mochten gh'lijck wy helpen klaghen/
 Wy hielpen u. Batav. Helacp! waer 't ghewelt regeert
 Dacc wert onnosselhept te woestich overheert;
 Onnosse wichten weent! ach weent bedroefde kummeren/
 Laet kind'ren ons ghelijck u Daders daadt bejaummeren/
 En opschelen d' Hemel waeck.
 Batav. Ick bid u Nicht ghelooft/
 Dat soo neef Balthazar ter onschult is onthaoft/
 Dat d' Hemel u ghelooft de waeck int eynd' sal gheben.
 Batav. De waeck niet gheben kan nu wederom sijn leven;
 Noch 't gunt dat ick verloor. Eduw. Helacp t' onser leedt.
 Batav. Het gunt dat ick verloor ghy gheen van heyden weet.
 Godef. Wy weten u verlies/en wesen moetmen dullich/
 Ghewisselijck Nicht ghelooft soo ons Neef was onschuldich/
 Dat Vertoch karel suler aen Dred'rick straffen sal.
 Batav. De straf helacp! kan niet boeten mijn mis'val,

Eduw. Den Hertoch wert verwacht/men wacht hem alle uren/
Wilt mid' lertijdt dooz reden uwe wijs heyt stueren
Tot lijdsaemheyt.

Batav. O Heef een Drons hert is te laf/
Ick wensche dat ick mocht in het bedroefde graf
Mijn Balthazar versellen/met dees arme wichten;
De werelt ben ick wars/verdruftert is het lichten
Des Heuvelijche Sons/mi Balthazar ick mis
Soo dat het leben my een nare Velle is;
Iae wensch dat ick mijn hert in senteren mocht teesen/
En sterben met dees droefve Vaderloose Weesen.

Godef. Heen Dicht/want d' Hemel wil ghy duldich liyden moet/
Den Hemel niet en doet/of 't is tot onser goedt.

Batav. Soe gun den Hemel my dat ick mach zijn ghesaten;
Maer Heben als ick sie mijn ongheluck ommaten
Verlies ick het gheduldt: De droef heyt is te groot
Als ick mijn ramp bedenck/en Balthazar sijn doodt;
Sijn doodt! Sijn doodt!

Eduw. Ick bid u Dicht wilt u bedaren.

Batav. Niet kan ick als ick sie wat my is wederbaren.

Godef. Vertoef tot d' Hertochs komst hout mid' lertijdt u stil.

Batav. Helaes! hoe kan ick Heef?

Godef. Ick bid u breeckt u wil.

Batav. Op nie! mijn herte barst; ach neben dat ghy wiste/
Wat dat ick neffens Balthazar helaes! noch miste/
Ick weet ghy soude segghen dat u Dicht met reen/
Heer hert versnozen soud' dooz bloeden mijns ghescreen.
Ach! neben dat dees tranen mochten vooz my spreken/
Dat dese tochten die wyt d' oogghens bozemens byken
D melden mochten het gheheym van mijn ghemoet/
Beklagghen soud' ghy my/gh' lijk ick beklaegh sijn bloedt/

Eduw. Wy weten Dichte dat ghy hebt seer veel ver lozen.

Batav. Maer niet tot wat onlücken dat ick ben ghebozen.

Eduw. Helaey niemant weet wat ons ophomen mach.

Batav. Ach! Heef ick weet alleen d' oorsacck van mijn gheklagh.

Godef. Ick bid u Dichte laet het vooz nu daer by slyven.

Batav. Laet my beklagghen Heef d' Heer Wyder sijn bedryven/
Der slytende mijn tijdt met droeffelijck ghetween.

Eduw. 't is Hertoch Karel die u helpen kan alleen.

Batav. Meer aen mijn Balthazar kan hy niet gheben 't leben.

Eduw. Het recht moet hebben recht/u recht sal hy u gheben.

E N D E.

